

ПЛАН РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ТОПОЛА 2021-2031

“ТОПОЛА - РИЗНИЦА КУЛТУРЕ И ИСТОРИЈСКИХ
ВРЕДНОСТИ”

Топола, новембар 2020. године

Садржај

1. Контекст и процес израде	3
1.1. Контекст.....	3
1.2. Методологија израде.....	4
1.3. Фазе процеса развојног планирања	6
2. Профил општине Топола	7
2.1. Уводни подаци.....	7
2.2. Природни ресурси	7
2.3. Демографија.....	8
2.4. Локална самоуправа.....	9
2.5. Образовање	10
2.6. Социјална заштита	11
2.7. Комунална инфраструктура	11
2.8. Привреда	13
2.9. Пољопривреда	14
2.10. Туризам.....	15
2.11. Култура	16
3. SWOT анализа	18
4. Визија.....	33
5. Приоритетни циљеви развоја.....	34
6. Мере за достизање приоритетних циљева по развојним правцима	35
6.1. Развојни правац 1: Рурална економија и привреда	35
6.2. Развојни правац 2: Туризам	41
6.3. Развојни правац 3: Инфраструктура	45
6.4. Развојни правац 4: Животна средина	50
6.5. Развојни правац 5: Друштвене делатности / квалитет живота	57
6.6. Развојни правац 6: Грађански активизам	67
7. Оквир за спровођење, праћење спровођења, извештавање и вредновање Плана развоја	69
7.1. Спровођење плана развоја.....	70
7.2. Праћење спровођења плана развоја.....	70
7.3. Вредновање постигнутих учинака плана развоја.....	70
7.4. Извештавање о спровођењу и постигнутим учинцима Плана развоја	71
7.5. Ревизија плана развоја.....	71
8. Анекси	
8.1. Преглед и анализа постојећег стања.....	

1. Контекст и процес израде

1.1. Контекст

План развоја општине Топола за период 2021–2031. године (у даљем тексту План развоја) је дугорочни документ развојног планирања општине Топола, који даје смернице за будући одрживи развој као циљно оријентисан, дугорочан и свеобухватан процес који утиче на све аспекте живота (економски, социјални, еколошки и институционални). План развоја је оријентисан на стварање одрживог модела који унапређује квалитет живота грађана и задовољава друштвено-економске потребе заједнице, а истовремено значајно умањује штетне утицаје на животну средину и природне ресурсе.

Израда документа званично је отпочела доношењем *Решења о образовању Радне групе за израду Плана развоја општине Топола*, број 020-85/2020-05-III, 14.05.2020. године, а на основу Решења о одобравању финансијских средстава из буџета општине за израду Плана развоја општине Топола, број 020-9/2020-05-III и Уговора за набавку услуге израде Плана развоја општине Топола, број 40-115/2020-05-II, који је склопљен са Регионалном агенцијом за економски развој Шумадије и Поморавља д.о.о.

Радна група која је директно учествовала у изради Плана развоја формално је успостављена у следећем саставу:

- Милан Вукићевић, председника радне групе
- Зора Недовић, заменик председника радне групе
- Драгана Гајић, координатор
- Милица Станишић, члан
- Јасна Миљковић, члан
- Ивана Блажић Шевић, члан
- Братислав Николић, члан
- Љиљана Тодоровић, члан
- Немања Костић, члан
- Рајка Митровић, члан
- Јована Савић-Васиљевић, члан
- Виолета Говедарица, члан
- Радослав Матић, члан
- Слађана Митровић, члан

Основ за доношење овог Решења садржан је у закону о планском систему РС («Службени гласник РС» број 30/2018) којим су дефинисани субјекти који доносе планове развоја међу којима су и локалне самоуправе.

План развоја јединице локалне самоуправе (ЈЛС) је дугорочни документ развојног планирања који за период од најмање седам година усваја Скупштина ЈЛС, а на предлог надлежног извршног органа ЈЛС. План развоја ЈЛС, према Закону, садржи преглед и анализу постојећег стања, визију односно жељено стање, приоритетне циљеве развоја који се желе постићи, као и преглед и кратак опис одговарајућих мера, које се даље разрађују документима јавних политика и средњорочним планом јединице локалне самоуправе.

Предложене мере се детаљније разрађују средњорочним планом јединице локалне самоуправе и документима јавне политике, док је ЈЛС обавезна да годишњи извештај о спровођењу плана развоја ЈЛС припрема у поступку прописаном за израду извештаја о спровођењу средњорочног плана. Истеком сваке треће календарске године од доношења, општинско веће ЈЛС утврђује предлог извештаја о учинцима спровођења плана развоја, који подноси на усвајање скупштини јединице локалне самоуправе, најкасније у року од шест месеци од истека тог рока

Приликом израде Плана локална самоуправа је водила рачуна о његовој усклађености и са планским документима донетим на републичком нивоу, водећи рачуна о изворним надлежностима јединица локалне самоуправе у домену планирања, прописаних Уставом и законом. Урбани развој директно је повезан са одрживим економским растом и развојем, рационалним коришћењем земљишта, демографским променама и становањем, саобраћајем и техничком инфраструктуром, животном средином, културним наслеђем и свим осталим областима које су у надлежности јединице локалне самоуправе. Стога је план развоја усклађен са Просторним планом општине Топола. План развоја представља кровни документ за све остале стратегије и програме.

Обзиром да Стратегија одрживог развоја општине Топола 2010-2020. која представља развојни плански документ, истиче 2020. године, обавеза општине Топола је да, у циљу стварања услова за даљи развој заједнице, донесе плански акт којим ће се дефинисати правци развоја и приоритетни циљеви у наредном планском периоду.

За методологију израде нацрта Плана развоја општине Топола изабрана је Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља.

1.2. Методологија израде плана

Документ је израђен у складу са смерницама датим у Закону о планском систему, члан 9, и у складу са прописом Владе којим се утврђују обавезни елементи плана развоја јединица локалне самоуправе. Процес је започет ажурирањем података Социо економске анализе која је урађена за претходни стратешки период, тј. израдом Прегледа и анализе постојећег стања.¹ Ажурирањем истих категорија података по областима стиче се увид у трендове и индикаторе у кључним областима социо-економске реалности општине. Модули Прегледа и анализе постојећег стања су:

- Основни географски и историјски подаци
- Становништво
- Локална самоуправа
- Људски ресурси и тржиште рада
- Економија
- Пољопривреда
- Инфраструктура
- Туризам
- Здравствена и социјална заштита
- образовање
- Култура и спорт
- Информисање.

Формиране су неформалне тематске радне групе на бази стубова одрживог развоја и дефинисаних развојних приоритета, које су активно учествовале у дефинисању приоритетних циљева и мера на заједничким радионицама и у комуникацији путем е-маила и телефона. Прва група је покривала питања из области образовања, културе, спорта и омладине; друга група из области социјалне и здравствене заштите; трећа група је покривала питања из области економског развоја, пољопривреде и туризма; четврта из области животне средине и инфраструктуре. Учешће тематских радних група обезбедило је ширу партиципацију у процесу планирања, укључивањем шире заједнице, тј. представника установа, јавних предузећа и цивилног сектора, као и представника привреде општине Топола.

¹ Комплетан документ Преглед и анализа постојећег стања је дат као Анекс 1 Плана развоја.

Преглед и анализа постојећег стања представља „личну карту” општине, односно профил локалне заједнице. Преглед и анализа постојећег стања је први практичан корак у процесу и подразумевао је прикупљање и обраду података из примарних и секундарних извора. У оквиру овог корака, комбинацијом примарног (коришћењем упитника) и секундарног (прикупљањем података из званичне статистике) прикупљања података, за општину Топола, урађене су следеће анализе: 1) Анализа економског развоја; 2) Анализа људских ресурса и тржишта рада; 3) Анализа сектора животне средине (стање ваздуха, воде, управљање отпадом, стање земљишта, комунална зоохигијена, енергетска ефикасност); 4) Анализа инфраструктуре (путна мрежа, водопривреда, отпадне воде, одржавање чистоће, енергетика, ПТТ саобраћај, просторно планирање); 5) Анализа области друштвеног развоја (образовање, култура, спорт, информисање, здравствена и социјална заштита); 6) Анализа сектора пољопривреде; 7) Анализа показатеља туризма

Анализа постојећег стања завршена је израдом SWOT анализе за сваку област. Извршено је њихово бодовање како би се издвојиле најкритичније слабости, а ради дефинисања мера у следећим фазама планирања. Бодовање SWOT анализа обављено је путем е-мејла путем дефинисаних формулара и инструкција за бодовање, због рада у ограниченим условима кретања и окупљања услед пандемије Ковид 19. У изради анализа и бодовању учествовали су представници релевантних институција, организација, предузећа и општинске управе, као чланови тематских радних група.

Након завршетка овог процеса прешло се на наредне кораке: дефинисање визије, приоритетних циљева и мера и то како кроз радионице тако и кроз консултације са тематским групама. Одржана су два круга консултација са тематским радним групама и завршне консултације са формално именованом Радном групом.

Визија општине Топола има за задатак да представи ставове целокупне заједнице о томе где себе види у наредних петнаест до двадесет година. Како је визија општине Топола дефинисана приликом израде преходног стратешко планског документа, приликом израде овог Плана развоја је обављено ажурирање претходне визије.

Када је дефинисана Визија општине, створена је подлога за идентификацију кључних развојних приоритета општине. Приоритети су декомпоновани на основне сегменте у форми приоритетних циљева, који касније омогућавају утврђивање програма.

Приоритетни циљеви су пројекције жељеног стања које доприносе остварењу визије, а постижу се спровођењем мера, односно групе мера, при чему се свака мера, односно група мера обавезно везује за конкретан циљ. Приоритетни циљеви се утврђени тако да буду специфични, мерљиви, достижни, реални и временски одређени а на нивоу сваког циља дефинисани су показатељи исхода.

Такође, направљена је веза са Циљевима одрживог развоја (Агенда 2030), тј, урађена је локализација циљева и индикатора циљева одрживог развоја.

Мере представљају активности чије се предузимање планира ради остварења приоритетних циљева, односно достизања постављене визије. Оне могу бити различите по својој врсти и начину деловања, а за остварење постављеног циља потребна је реализација једне или више мера, које могу бити међусобно условљене. У кратком опису мера одређен је очекивани Рок за реализацију за остваривање мера (кратки – у прве две године спровођења плана, средњи – од треће до пете године, и дуги – од шесте до осме/десете године спровођења) као и одговорна страна за спровођење мера. Такође, утврђени су и очекивани извори за финасирање мера, а где је то било могуће и смислено дата је процена трошкова сваке од мера.

Дефинисање оквира за праћење, евалуацију и извештавање са структуром одговорности је био завршни корак у изради документа и састоји су дефинисању активности и одређивање одговорности за спровођење Плана развоја. Оно укључује процес праћења спровођења, извештавање о процесу спровођења и оцену спровођења Плана развоја.

На крају, последњу фазу представља фаза усвајања Плана где тако дефинисан План развоја након завршних консултација усваја Веће јединице локалне самоуправе које га подноси на јавну расправу након чијег сповођења тај предлог се подноси на усвајање Скупштини општине.

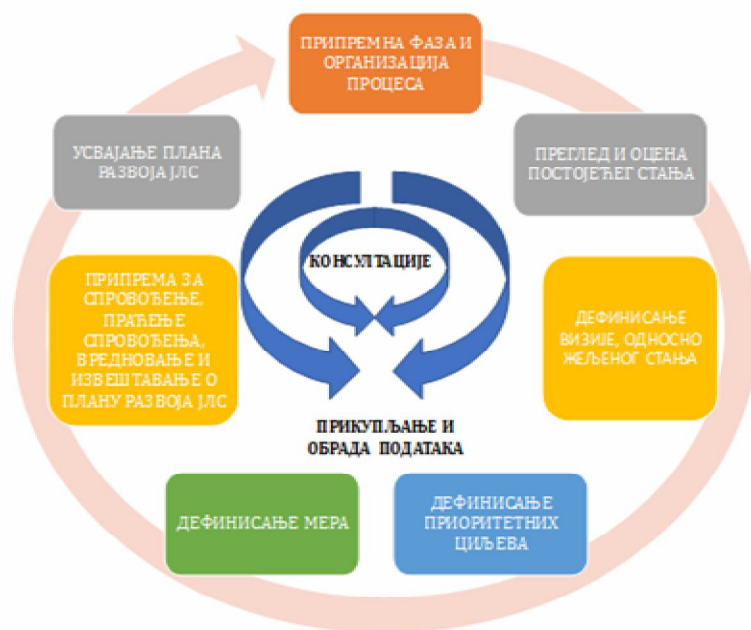
1.3. Фазе процеса развојног планирања

Израда Плана развоја општине Топола био је континуиран процес састављен из више sukcesивних фаза од којих је свака проистицала из претходне. Пролазећи поступно кроз сваку, дошло се до крајњег циља - финалног кровног документа.

Процес развојног планирања је сачињен од следећих фаза:

- Преглед и оцена постојећег стања
- Секторске SWOT анализе
- Приоритетне слабости и снаге
- Визија општине Топола
- Развојни приоритети
- Општи циљеви и мере
- Препоруке за реализацију Плана развоја општине Топола.

ФАЗЕ ИЗРАДЕ ПЛАНОВА РАЗВОЈА ЈЛС

2. Профил општине Топола

2.1. Уводни подаци

Подручје општине Топола налази се у средишњој Србији, у североисточном делу Шумадијског округа који чини 7 општина, са центром у Крагујевцу. Системом државних путева, Топола је повезана са суседним општинама Крагујевац (40 км), општином Подунавског округа: Смедеревска Паланка (30 км), Општином Града Београда: Младеновац (25 км), и са општином Горњи Милановац (40 км) који припада Моравичком округу.

Кроз територију општине Топола пролазе важни државни путеви интегрисање у шире просторне целине, као и повезивање са непосредним окружењем.

Општина Топола обухвата 31 насеље, од чега је 30 сеоских. Укупна површина административне општине Топола износи 356,45 км² и подељена је на 29 катастарских општина. Према попису становништва из 2011. године, општина Топола је имала 22.329 становника.

Повољни природни услови учинили су да је у овом пределу људско присуство забележено још у најранијим временима. На 12 км западно од Тополе, на брду Рисовача налази се истоимена пећина, станиште палеолитског човека. Уз реку Кубршницу, у селу Бања, на 5 км од Тополе налази се људско станиште које припада неолиту.

Налазишта у овом крају потврђују да су у античко доба овде обитавали ратоборни Келти, затим Римљани, Грци, а до доласка Словена, романизована племена и етничке групе. Након Боја на Косову почиње померање српског народа на север, а Шумадија добија на значају - у њу се слива српско становништво са свих страна и она постаје пренасељена. Стари назив Тополе био је Каменица, по речици која кроз њу протиче.

Топола је у историју "ушла" са српском револуцијом 1804 године. Вођа револуције Карађорђе Петровић, рођен је у оближњем селу Вишевац и на том месту су га затекли дани Првог српског устанка. Поставши вожд, Карађорђе је од Тополе начинио своје седиште – политичкоадминистративни центар ослобођеног дела Србије.

Данас општина Топола броји преко 25.000 становника. На развој општине значајно су утицали друштвени процеси који су се дешавали крајем 20. и почетком 21. века. У општини Топола се приградско становништво традиционално бави виноградарством, повртарством и сточарством, док је градски део становништва запослен у неколико мањих фирми. Због великих туристичких потенцијала који се не користе у довољној мери, Топола би могла да се сврста у веома интересантну туристичку дестинацију. Општина је еколошки погодна место за туризам и има веома добру путну инфраструктуру.

2.2. Природни ресурси

Рељеф

Најкарактеристичнији облик рељефа је долина Јасенице и њених притока. Речна долина Јасенице одликује се тањирастим обликом попречног профила. Овакав долински тип одликује ниску Шумадију. Територији тополске општине припада горњи и средњи део долине Јасенице који се састоји из више сужења и проширења због којих има композитно обележје.

Планине

У југозападном делу територије општине Топола налази се планина Рудник са Цвијићевим врхом на 1.132 м надморске висине, највиша и највећа од шумадијских планина.

Највиша тачка на територији општине налази се на Руднику, на извору Скакавац и Добре воде на апсолутној надморској висини од 1.080 метара надморске висине.

Воде

На територији тополске општине, због различитог утицаја геолошког састава, рељефа, климе, вегетације и деловања људи, разноврсне су хидролошке одлике. Заступљене су подземне и површинске воде.

Укупна дужина свих водотокова износи око 410 км, а на основу вредности коефицијената густине хидрографске мреже може се закључити да је она на територији општине средње развијена.

Јасеница је најдужа и највећа река у Шумадији. Укупна дужина тока Јасенице кроз територију општине Топола је око 45 км. Кубршница је највећа и најзначајнија притока Јасенице. Дужина њеног тока који је неуравнотеженог водостаја је 47 км и има карактер праве равничарске реке.

Клима

Поднебље територије општине карактерише регионални тип климата средњег дела Шумадије тј. умерено континентална клима, и то од ћудљиве до најпријатније-умерене.

Просечна температура на територији општине Топола износи 11 °С.

Већи део тополског климата одликује се релативно хладнијим зимама, јесенима топлијим, од пролећа и умерено топлим летима.

Шуме

Плодно земљиште и погодни климатски фактори омогућили су развој природног биљног света, нарочито шумског, по коме је област добила име. Шумске површине захватају свега 5.205 ха или 15% укупне површине тополске општине. Највеће пространство заузимају букове шуме. Од дрвенастих врста најчешће су сем букве, храст, граб, јасен, јавор. Воћкарице су заступљене како у шумама тако и поред путева, а најчешћа су дивља трешља, дивља јабука, дивља крушка. Жбунасте врсте су бројне: леска, дрен, зова, глог. Травна вегетација је после шумске најзаступљенији тип вегетације.

Руде

У економске сврхе на подручју општине Топола експлоатише се грађевински материјал. Поред ових кречњака експлоатишу се и срматски кречњаци у Горовичком гробљу, погодни за обаду, употребљавају се за фасадне елементе у грађевинарству.

Минерали, минералне, геотермалне воде и други потенцијални ресурси

Налазиште неметалних руда које се користе као грађевински материјал налази се на више локалитета на територији Општине. Најпознатији је мајдан у Липовцу. Као резултат тога, на територији општине Топола постоје неколико предузећа која се баве прерадом овог минерала.

2.3. Демографија

Површином од 356 km² Топола представља управно-административно седиште истоимене општине у чији састав улази 31 насеље, од којих је само општински центар Топола градског, односно урбаног типа, а преосталих 30 сеоског карактера. У административно-територијалном погледу, општина Топола улази у састав Шумадијског округа, са укупно 22.329 становника и просечном густином насељености од 63 становника на 1 km².

Просечна годишња стопа раста становништва је негативна, што указује на присуство проблема депопулације у скоро свим насељима општине. У последњем међупописном периоду, запажа се смањење броја становника на нивоу општине за 11,7%.

Степен урбанизације показује да је у највећој мери, односно, као основна привредна делатност у општини Топола, пољопривреда, с обзиром да пољопривредно земљиште заузима 76% од укупне површине.

Исељавања из појединих делова општине, првенствено је било ка граду и индустријској зони и условило је значајну концентрацију становништва у општинском центру и све веће диференцирање општине у погледу густине насељености.

У општини Топола у 7.040 домаћинстава живи 22.329 становника претежно српске националности (97,6%). Природни прираштај износи -6,5‰, а просечна густина насељености 63 становника по км².

Полна структура општине Топола указује на незнатно већи удео женског становништва у односу на мушко, по попису 2011. године 50,05% од укупног становништва чине жене, а 49,95% мушкарци.

Подручје	Пол	Укупно	0-19		20-39		40-59		60≤		ИС
			Бр.	%	Бр.	%	Бр.	%	Бр.	%	
Општина	С	22329	4276	19,1	5220	23,4	6542	29,3	6291	28,2	1,5
	М	11153	2215	19,9	2800	25,1	3301	29,6	2837	25,4	1,3
	Ж	11176	2061	18,4	2420	21,7	3241	29,0	3454	30,9	1,7
Градско подручје	С	4973	928	18,7	1333	26,8	1500	30,2	1212	24,4	1,3
	М	2397	499	20,8	690	28,8	693	28,9	515	21,5	1,0
	Ж	2576	429	16,7	643	25,0	807	31,3	697	27,1	1,6
Сеоско подручје	С	17356	3348	19,3	3887	22,4	5042	29,1	5079	29,3	1,5
	М	8756	1716	19,6	2110	24,1	2608	29,8	2322	26,5	1,4
	Ж	8600	1632	19,0	1777	20,7	2434	28,3	2757	32,1	1,7

Извор података - "Књига 2 – Старост и пол" - попис 2011. - Републички завод за статистику, Београд

Према подацима о демографској старости и по критеријумима за њихово одређивање, становништво општине Топола, спада у категорију дубоке демографске старости, што потврђују подаци да је просечна старост 44,3 година, 19,1% од укупног становништва је становништво млађе од 20 година, 23,4% становништва је старости од 20-39 година старости, 29,3% становништва припада старосној групи од 40-59 и 28,2% од укупног становништва је старије од 60 година.

2.4. Локална самоуправа

На територији општине Топола у службеној употреби је српски језик и ћирилично писмо. Општина има своје симболе: Грб и Заставу. Празник општине је 21. септембар „Мала Госпојина“. Општина врши послове из своје надлежности утврђене Уставом и Законом.

Скупштина општине је највиши орган општине који врши основне функције локалне власти, утврђене Уставом, Законом и Статутом. Скупштина општине Топола има 41 одборника. Извршни органи Општине су: Председник Општине и Општинско веће.

Надлежности председника Општине прописане су Статутом. Председник Општине може да има два помоћника који обављају послове из појединих области (економски развој, урбанизам, примарна здравствена заштита, заштита животне средине, туризам, пољопривреда, комуналне делатности, развој месних заједница и др.).

Општинска управа у оквиру права и дужности Општине обавља одређене стручне и административно-техничке послове за потребе Скупштине општине, председника општине и Општинског већа. Општинска управа дужна је да сарађује са грађанима и да поштује личност и достојанство грађана. Општинском управом руководи начелник.

Одлуку о Општинској управи доноси Скупштина општине на предлог Општинског већа.

У Општинској управи образоване су основне организационе јединице:

- Одељење за општу управу;

- Одељење за комуналне делатности, грађевинско-урбанистичке, имовинско-правне и послове евиденције и управљања имовином;
- Одељење за буџет, финансије, привреду и друштвене делатности;
- Одељење за инспекцијске послове и инвестиције;
- Служба за скупштинске, заједничке послове и информисање и
- Одељење за Локални економски развој – Канцеларија за локални економски развој.

Посебна организациона јединица је Кабинет председника Општине.

У Општинској управи организују се самостални извршиоци ван састава основних организационих јединица и то:

1. Служба буџетске инспекције;
2. Служба интерне ревизије.

Средства за рад Општинске управе утврђују се буџетом Општине.

Средства за финансирање поверених послова се обезбеђују буџетом Републике Србије.

Општина Топола има правобранилаштво. Послове Општинског правобранилаштва обављају запослени у Општинском правобранилаштву. Скупштина општине поставља и разрешава Општинског правобраниоца.

Општина Топола нема успостављену функцију локалног менаџера.

Општина Топола је оснивач следећих установа и предузећа:

1. ЈКСП „Топола“ Топола;
2. Културни центар „Топола“;
3. Туристичка организација „Опланац“ у Тополи;
4. Библиотека „Радоје Домановић“ Топола
5. Предшколска установа „Софија Ристић“ Топола.

Општина поседује своју интернет презентацију на адреси www.topola.rs

2.5. Образовање

Предшколска установа „Софија Ристић“ је једина установа оваквог типа у општини Топола, и карактерише је велика бројност група, тако да има и преко норматива за нормално функционисање. Осим централног објекта предшколска установа има на засебној локацији посебан објекат у коме су смештена деца предшколског узраста. У току је проширење радног простора и додатно опремање.

На територији општине Топола функционише пет основних школа: једна у градском насељу, а остале у насељима Доња Шаторња, Горња Трнава, Белосавци и Наталинци. Свака од ових школа има и истурене јединице у другим насељима општине, тако да основне школе постоје у 21 насељу општине. Укупан број ђака у школама на територији општине Топола је 1.880, а највећи број ученика похађа Основну школу Карађорђе која је лоцирана у градском насељу.

На територији општине Топола функционише једна средња школа – Краљ Петар I са 471 ученика и 57 наставника. У оквиру школе је могуће похађати образовне профиле: гимназија, производња и прерада хране и машинство и обрада метала.

Школа располаже школском економијом на којој ученици пољопривредног смера обављају праксу. Економија се бави сточарством, ратарством, воћарством и повртарством.

2.6. Социјална заштита

Од објеката социјалне заштите, на подручју Тополе постоји Црвени крст (у комплексу Дома здравља), кухиња Црвеног крста на засебној локацији површине 0,05ha, Центар за социјални рад у просторијама објекта друге намене. Укупна површина ових објеката износи око 150 m².

Преглед укупног броја корисника основних мера и облика породично-правне и социјалне заштите

Облик заштите	2017.	2018.	2019.
Усвојење	3	2	/
Старатељство (укупно)	57	72	98
Смештај у установу	57	72	60
Смештај у другу породицу	24	26	26
Додатак за помоћ и негу	127	142	122
Материјално обезбеђење	549	400	616
Исхрана у Народној кухињи	350	350	350
Једнократна новчана помоћ	476	549	513
Помоћ у кући (за децу и старе)	78	88	86
Лични пратилац детета	6	7	8
Помоћ за оспособљавање за рад (рехабилитацију)	5	5	7
Заштићено становање	22	22	22

Извор: Центар за социјални рад „Сава Илић“ Аранђеловац, одељење у Тополи

Топола нема свој Центар за социјални рад, већ Одељење ЦСР Аранђеловац у коме је у последње три године дошло је до смањења броја запослених. Због одлива кадрова (социјални радник и психолог) у Тополи раде само три стручна радника (дипломнирани социјални радник, социјални радник и педагог). А два пута недељно долазе стручни радници из Аранђеловца (правник и психолог). Службени аутомобил центра за социјални рад је два пута недељно на располагању одељењу у Тополи.

Из наведених података види се да се број корисника повећава сваке године, као и проблематика. Преко 6 процената становништва општине Топола су корисници права на социјалну заштиту.

2.7. Комунална инфраструктура

Путна мрежа

Општина Топола има повољан саобраћајно - географски положај што је допринело развоју друмских саобраћајница на њеној територији. Од посебног значаја за саобраћај општине јесте магистрални путни правац М-23 Крагујевац - Топола - Београд који је до изградње аутопута Београд - Ниш био главна веза Крагујевца са Београдом. Поред тога, посебну важност имају и регионални путни правци Топола - Јарменовци - Горњи Милановац, Аранђеловац - Шаторња - Страгари и Наталинци - Смедеревска Паланка.

Укупна дужина путне мреже на територији општине Топола износи 261 км, од чега 82% има карактер савременог коловоза. У структури путне мреже највеће учешће узимају локални путеви – 65% од којих је 73% под савременим коловозом.

Путну мрежу општине Топола чине:

- државни путеви – 85,7км
- општински путеви – 138,2км
- улице у Варош Тополи – 45км
- некатегорисани путеви – око 700км

Водопривреда

Доминантни систем водоснабдевања је гравитациони.

За послове снабдевања домаћинства водом и обављање комуналних делатности на територији општине задужено је ЈКП Топола.

Укупан број прикључака на водоводну мрежу је 3500, а покривеност општине водоводном мрежом је нешто испод 40%. Укупна дужина примарне мреже градског водовода је 20 км.

У сеоским срединама је у великој мери присутно снабдевање домаћинстава водом из сопствених бунара, каптажа мањих капацитета.

Комунална инфраструктура и отпадне воде

Када говоримо о канализацији на територији општине, треба истаћи да је регистровано 1546 прикључака, а да покривеност канализационом мрежом није задовољавајућа – свега 10%. Укупне дужине примарних мрежа фекалне и кишне канализације износе, у оба случаја, мање од 10 км.

Поред депоније Торови на територији општине постоје и две регистроване дивље депоније: на простору испод насеља на Камењаку и поред тзв. Жабарачког пута.

Одржавање чистоће

ЈКСП „Топола“ се бави сакупљањем неопасног комуналног отпада, његовим одвожењем и безбедним одлагањем, сакупљањем ПЕТ амбалаже, складиштењем и третманом (балирањем), чишћењем дивљих депонија, као и сакупљањем кабастог отпада, шута, грања, пепела, покошене траве.

У току године, ЈКСП Топола“ на територији градског подручја, сакупи и одвезе око 3.000 тона комуналног отпада и око 200 тона кабастог отпада и шута. Отпад се одлаже на (несанитарну) депонију Торови, која се налази у истоименом насељу на периферији Тополе на површини од 4 ха и на којој нису обезбеђене рециклажа и разврставање отпада. Поред депоније Торови на територији општине постоје и две регистроване дивље депоније: на простору испод насеља на Камењаку и поред тзв. Жабарачког пута.

Енергетика

Главни извор електричне енергије је електроенергетски систем „Електромереже“ Србије са трансформаторском станицом „Топола“ 110/35/10 kV која је везана у прстену DV 110 kV и то DV 110 kV 123/3 Крагујевац 2 – Топола и DV 110 kV 123/2 Топола – Аранђеловац.

На територији општине Топола има 215 Т.С. 10/0,4 kV из којих се напаја нисконапонска мрежа 0,4 kV која је углавном израђена као надземна, а незнатан део је изведен кабловским водовима. Велики део постојеће нисконапонске мреже је на дрвеним стубовима и са недовољним пресеком проводника, што изазива губитке електричне енергије, што захтева нужну реконструкцију.

Гасификација

На територији општине Топола изграђена је гасоводна инфраструктура која подразумева потребне мерно-регулационе станице као и разводну мрежу цеви. Укупно урађена мрежа цеви на територији целе општине је 250км, са могућношћу проширења мреже за још 170 км. Гасификација је спроведена до сваке месне заједнице и створене су могућности за прикључење како физичких лица, тако и привредних субјеката.

ПТТ саобраћај

На територији општине Топола има 6 пошта док је број телефонских претплатника, према подацима Републичког завода за статистику, на крају 2018. године био 6232.

Општина Топола има једну чворну аутоматску телефонску централу на коју је везано 10 крајњих централа у насељима општине.

Услуге кабловске телевизије и интернета обезбеђује национални дистрибутер КДС Коперникус д.о.о. из Београда. Поред тога, приступ интернету омогућен је и преко АДСЛ и Диал-уп конекција.

Просторно планирање

Просторни План Општине Топола усвојен је који је усвојен Одлуком СО Топола бр. 35-18/2011-05- I од 29.12.2011. године и објављен у „Сл. Гласник СО Топола“ 16/2011.

Територију општине Топола чини 31 насеље, са 29 целих катастарских општина административне општине Топола, укупне површине 356,45 km².

Стратегија развоја мреже насеља заснована је на принципу концентрисане децентрализације. Према тренутно важећем Просторном Плану Општине Топола, будући развој општине Топола засниваће се на валоризацији и коришћењу компаративних предности саобраћајно - географског положаја.

2.8. Привреда

Друштвени производ, национални доходак и просечна плата по становнику на простору општине Топола је испод републичког просека. Доминатна привредна делатност је пољопривреда са обзиром да пољопривредно земљиште заузима 76% укупне површине општине. Захваљујући плодном земљишту и клими пољопривредне културе покривају око 27.835ha, те се већина становништва традиционално бави воћарством, виноградарством, повртарством, ратарством и сточарством. Гаји се и прерађује винова лоза и многе воћне врсте (шљива, јабука, бресква, вишња) које дају квалитетан род. У Краљевом и приватним винским подрумима производе се квалитетна вина. Велики део воћарске производње се извози на руско и тржиште других европских земаља или прерађује у Фабрици за прераду воћа и поврћа „Јарменовци А.Д“. Заступљени су и прерада метала и камена и хемијска индустрија. У селу Липовац је минерално налазиште калцијум карбоната. Веће приходе бележи и трговина, чиме привредна структура добија на диверзификацији.

Према подацима АПР-а у Регистру Мере подстицаја и регионалног развоја (мапе), са стањем на дан 31.12.2019. године, на територији општине Топола је регистровано 223 привредна друштва, 736 предузетника, 127 удружења и 3 задужбине.

Највише предузетника присутно је у секторима трговина 236 и занатство 160. Следе грађевинарство, саобраћај и пољопривреда (90, 80, 80). У делатности туризма запослено је 40 предузетника.

Велики привредни системи у општини Топола, носиоци привредног развоја су Гоша - 12. Октобар у делатности мапинска обрада метала, са 84 запослених, и «Милан Благојевић» Наталинци у делатности Производња готове хране за домаће животиње са 46 запослених.

Запосленост

Година	Општина	Укупан број запослених	Запослени у правним лицима	Предузет.	Пољоприв.	Процењен број становника	% запослени у односу на процењен број становника
2019	Општина Топола	4,867	2,423	981	1,463	20,144	24.16

Извор: Републички завод за статистику - Београд

Укупан број запослених на територији општине Топола износи 4.867 лица, од тога 49,78% су запослени у правним лицима (привредна друштва, установе, задруге и друге организације), 20,15% су приватни предузетници (лица која самостално обављају делатност) и запослени код њих и 30% регистровани индивидуални пољопривредници.

Стопа запослености, која се израчунава односом броја запослених на процењен број становника износи 24,16%.

Када се посматра структура запослености по привредним секторима највише запослених је у прерађивачкој индустрији 17,96%, и трговини на велико и мало и оправка 14,8%. Следе сектори образовања 7,13% и државна управа и социјално осигурање 4,4%.

Незапосленост

Структура незапослених лица

Година	Укупно	Први пут траже запослење		Без квалификација		Жене		На 1000 становника
		свега	%	свега	%	свега	%	
2018.	1614	520	32.2	526	32.6	952	59.0	79

Извор: Републички завод за статистику, Београд

Према подацима Националне службе за запошљавање укупан број незапослених лица на крају 2018. године износио је 1614. Број незапослених на 1000 становника је 79, док од укупног броја незапослених, 59% су жене. Од укупног броја незапослених, 32,6% су лица без квалификација.

2.9. Пољопривреда

Према структурним типовима руралних подручја Републике Србије, подручје општине Топола припада Средишњем руралном подручју - Поморавље и Шумадија (тип 2), у оквиру Шумадијске области. Ова подручја су традиционално зависна од пољопривреде и њој сродних делатности, али је присутно повећање учешћа непољопривредних активности, као што су индустрија, рурални туризам и услужне делатности.

Агроеколошки услови у општини Топола су врло повољни за пољопривредну производњу. Обрадиво земљиште представља један од најважнијих природних ресурса и чини базу организоване пољопривредне производње. На територији општине Топола пољопривреда је важна привредна делатност, која са 50% учествује у формирању националног дохотка.

Према Попису пољопривреде из 2012. године, укупан број пољопривредних газдинстава на територији општине Топола је 4.371. Учешће пољопривредних газдинстава у укупном броју домаћинстава износи 82%. Укупан број регистрованих пољопривредних газдинстава на територији општине према подацима Управе за трезор-експозитура Крагујевац износи 3.585.

У већем делу општине постоји дуга традиција и велико знање у гајењу воћа и винове лозе. Воћарство и виноградарство представљају две основне гране пољопривредне производње у великом делу општине. На подручју општине Топола годишње се произведе око 50.000 тона воћа и око 3.995 тона грожђа највишег квалитета. Воће се већим делом пласира на тржиште Русије и Западне Европе. Последњих година уложени су велики напори у обнову воћарске и виноградарске производње, чији су ефекти већ видљиви, јер новоподигнути савремени засади ступају у род.

На подручју општине Топола постоји 8 пољопривредних удружења и 10 задруга. Преглед удружења и задруга из области пољопривреде дат је у табели.

Улога удружења и задруга је веома значајна за унапређење пољопривредне производње, посебно у делу модернизације и едукације пољопривредних произвођача, давања савета и информација пољопривредницима, пружања помоћи и слично, а основни проблеми везани за рад удружења јесу пре свега низак ниво свести пољопривредника о потреби удруживања, низак степен професионализације удружења и расположивости адекватног управљачког кадра.

Пољопривреда: важна привредна делатност на територији општине Топола, која са 50% учествује у формирању националног дохотка. У оквиру пољопривреде формирано више задруга и удружења.

Индустрија: њеним сталним развојем смањује се учешће пољопривреде у друштвеном производу. У области прерађивачке индустрије најзначајније су:

- прерада пољопривредних производа

- производња пића
- прерада камена
- производња металских производа
- трговина
- развој традиционалног занатства и домаће радиности.

Туризам: туристичка понуда Тополе представља део понуде регије централне Србије. Може се поделити на следеће туристичке пределе целине:

- најатрактивније туристичко подручје представља целина „Карађорђева Топола са Опленцем“, заштићена као непокретно културно добро.
- затим планина Рудник и подруднички крај (шуме, пашњаци, воћњаци) са потенцијалом за развој ловног, спортског и здравствено - рекреативног туризма, а такође и верског туризма чија је главна туристичка дестинација манастир Никоље.
- подручје десне обале Јасенице од потеза Калуђерица до Божурачке косе, као природни резерват богат шумом, бројном дивљачи, изворском водом и dobrим видиковцима са спомен – кућом Радоја Домановића у близини.
- Благи пораст сеоског туризма чији су носиоци регистрована сеоска туристичка домаћинства којих за сада има 9 регистрованих.

2.10. Туризам

Топола са Опленцем је препознатљива туристичка дестинација која чини јединствени туристички простор кога карактерише конкурентна и атрактивна туристичка понуда, првенствено заснована на материјалном и нематеријалном културно-историјском наслеђу, гастрономији, манифестационом туризму, сеоском и ловном туризму. Топола се налази и на винској рути и својом понудом одговара потребама најзахтевнијих туриста.

Изградњом Задужбине Краља Петра на Опленцу, Топола је постала најпознатија варошица у Србији, и најпосећеније ходочашће свих Југословена и свих странаца који су посећивали Југославију.

Општина Топола је увек била позната по својој богатој туристичкој понуди која се огледала у бројним споменицима културе, значајним историјским локалитетима, манифестацијама, култури и гостољубивости Тополаца, префињеној гастрономији, доброј домаћој капљици, винском туризму, аутентичним сувенирима, музици.

Снажан помак у стављању свих туристичких потенцијала на српско, европско али и светско тржиште учинио би се формирањем Дестинацијске менаџмент организације која би на највишем нивоу, професионално и комерцијално објединила све чиниоце туристичке привреде како из јавног тако и приватног сектора.

Све то повећало би видљивост Тополе као туристичке дестинације али и довело до увећања туристичког промета и додатног прихода од туризма.

На територији општине се налази више локалитета како са дефинисаним туристичким производима тако и туристичким потенцијалом, од којих неки имају и национални значај.

Видови туризма заступљени на територији општине Топола су:

- Културни туризам,
- Рурални туризам,
- Вински туризам,
- Манифестациони туризам
- Ловни туризам
- Викенд туризам

Сваки вид туризма има своје циљне групе туриста, које се најчешће преклапају.

Најзначајнији туристички догађај у Тополи је привредно – туристичка манифестација „Опленачка берба“. Опленачка берба се налази у рангу 5 најзначајнијих манифестација у Србији, како по посећености тако и по континуитету и квалитету садржаја. Опленачка берба траје у континуитету већ 57 година. Организује се другог викенда октобра сваке године, а све у част берби грожђа и справљању најквалитетнијих вина са препознатљивим квалитетом и именом у целом свету. Опленачка берба је постала бренд Општине Топола и Шумадије.

2.11. Култура

Делатност културе на подручју општине Топола одвија се преко институција општинског (локалног значаја) и републичког (надрегионалног) значаја. На подручју градског насеља Топола налазе се следећи објекти и институције:

- Дом културе са биоскопом
- Библиотека „Радоје Домановић
- Музеј и галерија „Карађорђева Топола“ – Опленац

Објекти који су везани за просторну и културно-историјску целину «Карађорђева Топола», задужбину краља Петра I Карађорђевића (у центру Тополе и на Опленцу), имају шири, републички значај. Већи број објеката у оквиру ових целина, обављају делатност културе: Библиотека, Карађорђев конак који је у функцији музеја са сталном меморијалном поставком „Вожд Карађорђе“, затим Музеј и галерија.

На сеоском подручју делатност културе обављају домови културе различитог карактера и капацитета. У 17 насеља постоји објекат ове намене, а 9 објеката је грађено наменски. Остали домови културе налазе се у оквиру објеката других намена (задружни домови, месне канцеларије, школе и др.).

Сеоске библиотеке постоје у појединим сеоским насељима у оквиру школских објеката и спомен кући "Радоје Домановић" у Овсишту.

Укупна површина објеката намењених делатности културе, на градском и на сеоском подручју, износи око 16.700 m². Просторни капацитети по критеријуму расположивог простора су у већини насеља одговарајући уз потребну грађевинску реконструкцију и програмску ревитализацију.

У општини функционише једно Културно-уметничко друштво под називом „Опленац“ и Црквени хор „Опленац“. Оба друштва су волонтерског карактера, веома успешна у свом раду, позната и ван граница Србије. Њихове активности доприносе развоју културе у Тополи учешћем у свим значајним манифестацијама у Тополи.

Топола представља ризницу културно-историјских споменика по којима је чувена у свету и који се налазе под заштитом.

Влада Републике Србије је 2006. године донела Одлуку о највишем степену заштите просторно-културно историјске целине „Карађорђева Топола са Опленцем“ која обухвата уже језгро Тополе, и Опленац са свим културно-историјским објектима на њему.

По свом културно-историјском наслеђу општина Топола спада међу најбогатије општине у Србији. Ова тврдња је оправдана улогом коју је Топола имала у току Првог српског устанка и касније за време владавине династије Карађорђевић.

Од историјског наслеђа посебно се издваја комплекс Задужбине краља Петра I Карађорђевића који у свом саставу обухвата како историјске знаменитости из времена Карађорђа (Карађорђев град, Карађорђеву касарну и цркву Рођења Пресвете Богородице), тако и заоставштину краља

Петра I и краља Александра I Карађорђевића на Оепенцу (цркву Светог Ђорђа са пратећим објектима).

Бројне културне манифестације које се одржавају током целе године, окупљају велики број грађана са читаве територије општине Топола као и туристе из земље и света.

3. SWOT анализа

SWOT анализа (интерна и екстерна самопроцена локална заједнице) је методолошки алат, коришћен у циљу одређивања конкурентске позиције локалне заједнице. Представља основни улаз за дефинисање приоритетних циљева и то, пре свега, део анализе који се односи на слабости. Наиме, евидентиране слабости служе као основа за квалитетно планирање развоја, тако што ће дефинисани приоритетни циљеве указивати на потребу и начин за смањивање или елиминисање тих слабости.

Практичност и веома широку применљивост ове анализе обезбеђује јој њена једноставност представљена матрицом 2 x 2, у којој се налазе и четири саставна елемента SWOT анализе: снаге, слабости, шансе и претње. Снаге и слабости су интерни елементи на које једна локална заједница може да утиче, док шансе и претње представљају екстерне елементе, односно факторе из спољашности на које не може да утиче.

Снаге су фактори који једном подручју дају предност. Слабости су, са друге стране, фактори који представљају препреке развоју локалне заједнице. Шансе су екстерне прилике које треба искористити, док претње означавају негативан екстерни фактор који треба неутралисати.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ

SWOT матрица

Идентификовано је 9 кључних области друштвено-економског развоја за које су израђене SWOT анализе:

- Економија и предузетништво
- Пољопривреда и рурални развој
- Инфраструктура и животна средина
- Здравствена заштита
- Социјална заштита
- Туризам
- Спорт
- Култура
- образовање

Економија и предузетништво SWOT

Снаге	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> • Квалитетна путна мрежа на главним саобраћајницама, повезаност са великим трговинским и индустријским центрима • Постојање простора који се могу ангажовати у домену разних привредних активности, уз мале трошкове инфраструктурног опремања. • Постојање сировинске базе (воће, поврће) за прехранбenu и прерађивачку индустрију • Доступност образоване радне снаге на тржишту рада • Развијено приватно предузетништво • Развијена прерађивачка индустрија неметала – камена кречњака • Постојање индустријских зона • Развијена трговинска мрежа • Добра заступљеност банкарског сектора (у Тополи 8 банака имају своје експозитуре) • Активна Интернет презентација општине Топола • Остварена успешна сарадња са организацијама за подршку бизнису попут Регионалном агенцијом за економски развој Шумадије и Поморавља, Привредном комором Србије, Бизнис развојним центром, 	<ul style="list-style-type: none"> • Недовољна инфраструктурна опремљеност ван општинског центра, • Неискоришћени капацитети у зонама индустријске производње, • Недовољна опремљеност комуналном инфраструктуром: водопривреда, енергетика, телефонија. • Висок степен поларизације привредних активности, мала заступљеност привреде ван општинског центра и изражена депопулација. • Застарела технологија у метало-прерађивачкој и прехранбеној индустрији • Недовољно функционалне и опремљене индустријске зоне • Недовољна искоришћеност производних капацитета нарочито у прерађивачкој индустрији • Одумирање старих заната • Нефункционалисање постојећег удружења приватних предузетника и слаба организованост предузетника • Недостатак правовремених информација • могућностима подршке развоју привреде • Недостатак базе података о привредним ресурсима • Недовољна мотивисаност младих • Одлазак младог и стручног кадра у веће градове; Нефункционалисање канцеларије за младе, недовољно изражен предузетнички дух • Непостојање стручног тима локалне самоуправе за подршку привредном развоју, од базе података о привредним ресурсима до мера подршке привредницима и до промоције инвестиционих потенцијала • Висока стопа незапослености • Недовољан број радно способног становништва у производним делатностима • Поступак приватизације није успешно спроведен (многе приватизоване фирме нису наставиле процес производње) • Корупција и непоштовање законских прописа од стране привредника и послодаваца
Шансе	Претње
<ul style="list-style-type: none"> • Формирање привредне зоне намењене развоју малих и средњих предузећа стварањем просторног амбијента као дела укупног пословног амбијента за њихово успешно функционисање. • Развој МСП уз јачање приватне иницијативе у секундарним центрима општине • Децентрализација локалне самоуправе • Повољни услови за добијање финансијских средства код фондова за развој • Подстицање сарадње са донаторима и 	<ul style="list-style-type: none"> • Високе и променљиве каматне стопе на кредитна средства за развој привреде • Светска економска криза • Неравномеран економски развој у региону • Неадекватна законска регулатива • Неповерење инвеститора у правни систем у Србији • Заостајање у економском развоју због запостављености региона од стране Републике – централизација • Компликован поступак за прибављање грађевинских дозвола за нове производне капацитете – погоне

<ul style="list-style-type: none"> надлежним министарствима Регионална сарадња и сарадња са суседним општинама Сарадња са дијаспором Већа улагања у људски потенцијал као водећи фактор развоја у савременим условима привређивања. Враћање имовине локалним самоуправама 	<ul style="list-style-type: none"> Негативан природни прираштај становништва Неповољан тренд развоја прерађивачке индустрије,
--	---

Пољопривреда и рурални развој SWOT

Снаге	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> Повољни природни услови и остали фактори за гајење разноврсних биљних и животињских врста, као и за развој туризма Релативно повољна образовна структура сеоског становништва Неговање традиције у пољопривредној производњи Постојање производних ресурса (квалитетни воћни засади и др.) Постојање стручних кадрова и пољопривредне школе Усвојена стратегија развоја пољопривреде Осавремењавање производње пољопривредних производа. Постојање 7 удружења пољопривредника и 4 задруге 	<ul style="list-style-type: none"> Недовољно искоришћени постојећи производни капацитети Деградација и дехумификација земљишта/ производна моћ смањена у односу на потенцијалне могућности земљишних типова Недовољна едукованост и мотивисаност сеоског становништва Ниска продуктивност Недовољна искоришћеност могућности за производњу здраве хране Недовољна сарадња са институцијама из области пољопривреде Не увођење светских норми стандарда квалитета пољопривредних производа Недовољно заступљени системи за наводњавање и мреже противградне заштите у пољопривреди Нерешени имовинско-правни односи на пољопривредним земљишним комплексима
Шансе	Претње
<ul style="list-style-type: none"> Тренд повећања знања из области агроекономије у циљу веће и квалитетније производње. Могућност отварања више пољопривредне школе у Тополи. Укључивање у савремене развојне токове бољим приступом тржиштима и специјализацијом производње (препознатљивим производима). Привредна повезивања на регионалном нивоу Већа улагања у људски потенцијал као водећи фактор развоја у савременим условима привређивања. 	<ul style="list-style-type: none"> Слободан увоз јефтених пољопривредно - прехранбених производа Изостанак подстицаја у пољопривреди Неприступачност (финансијска) савремених машина Немогућност набавке савремене механизације Неповољна цена репроматеријала Одсуство планског приступа у планирању туристичког тржишта (ниво Република – општина)

Туризам SWOT

Снаге	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> • Транзитни положај општине у односу на велике урбане центре • Повољна клима и разноврсни рељеф (од површи до брдско планинског терена) од значаја за развој различитих облика туризма у природи • Близина планина Рудник и Венчац • Богато културно-историјско наслеђе као потенцијал за развој културног, излетничког, сеоског, манифестационог и винског, туризма посебног интересовања. • Близина туристичких центара у ближем и даљем окружењу (Крагујевац и Аранђеловац) пружају могућност повезивања неколико засебних туристичких целина. • Добра путна инфраструктура • Позносредњовековни културно-историјски споменици од значаја за туристичку понуду • Знамените личности овог краја у некадашњем јавном и политичком животу Србије и Југославије • Регистрована сеоска туристичка домаћинства • Постојање туристичке организације „Опленац“ Топола • Туристички значај Задужбинског комплекса „Краљ Петар I“ • Активна Интернет презентација Општине Топола и Туристичке организације • Организовање традиционалних културних манифестација „Опленачка берба грожђа“, „Сабор изворног народног стваралаштва“ и сликарска колонија Липовац као препознатљиви туристички производи ове дестинације • Постојање Просторног плана општине, четири плана генералне регулације за насељена места и већег броја планова детаљне регулације • Развијеност винског и сеоског туризма (30 насеља сеоског типа на територији општине са око 3.500 регистрованих пољопривредних газдинстава) • Инвестиције у развој винарства из сопствених средстава предузетника и винара и локалне самоуправе кроз инвестирање у путну инфраструктуру и електрификацију у сеоским срединама • Висок ниво квалитета винске и задовољавајући ниво квалитета гастрономске понуде • Релативно високо учешће образованог кадра у структури урбаног становништва • Задовољавајући обим угоститељске понуде (смештајних и угоститељских објеката) 	<ul style="list-style-type: none"> • Недовољна заштита, одржавање и унапређење ресурса. • Недовољно искоришћени потенцијали за развој туризма • Кратко задржавање излетника и туриста у Тополи • Слаба додатна потрошња, услед недовољно развијене супраструктуре, која не прати добро развијен и дефинисан туристички производ • Недовољан обим новчаних средстава за маркетиншке активности • Низак ниво свести о значају туризма и културног идентитета за развој предузетништва и туризма • Неадекватна квалификациона структура запослених у туризму • Недовољна сарадња са суседним туристичким дестинацијама у смислу повезивања и формирања заједничке, интегрисане туристичке понуде • Недовољно додатних туристичких садржаја и њихова неповезаност • Недовољно развијена туристичка сигнализација • Недостатак и запуштеност спортских терена и објеката • Уситњени и „разбацани“ смештајни капацитети • Низак степен искоришћености смештајних капацитета • Недовољно улагање власника смештајних објеката у побољшање квалитета понуде, стандардизацију, категоризацију и квалитетне додатне садржаје у руралном туризму • Скромна сувенирска понуда и начин њеног пласмана • Одсуство препознатљивог сувенира Тополе • Недовољна сарадња удружења ловаца у сврху туризма • Скромна комерцијална туристичка понуда Тополе на ширем туристичком тржишту • Недовољна укљученост свих заинтересованих страна у формирање туристичке понуде • Нерешени имовинско правни односи (реституција имовине) • Немогућност креирања и пласмана туристичке понуде на Опленцу због лимитирајућих услова службе заштите • Недовољно праћење савремених трендова у туризму од стране већине носилаца активности • Недовољна примена савремених технологија у туристичкој понуди а посебно при презентацији културне баштине у вези са

<ul style="list-style-type: none"> Добра међусекторска сарадња Донет Програм развоја туризма општине Топола са акционим планом 2017-2021 	<p>пројектом дигитализације културног наслеђа</p> <ul style="list-style-type: none"> Депопулација и опадање броја радно способног становништва
Шансе	Претње
<ul style="list-style-type: none"> Наслеђе традиционалног руралног подручја представља богату основу за динамичан развој руралног туризма Развој саобраћајне, комуналне и туристичке инфраструктуре и супраструктуре Развој целогодишње туристичке понуде Креирање адекватне понуде у циљу продужетка боравка гостију Окончање имовинског спора Задужбине Краља Петра I са државом Регионална сарадња и учешће у регионалним пројектима развоја туризма Прикључивање винским и културним рутама Савета Европе у циљу повећања конкурентности Увођење континуираног неформалног образовања кроз обуке, тренинге, радионице за потребе туризма и угоститељства, У складу са препорукама Стратегије развоја туризма 2016-2025. повезивање са туристичком понудом суседних општина у Шумадијском округу у циљу креирања интегрисане туристичке понуде и више заједничких и комплементарних туристичких производа Приступ и боље коришћење ЕУ и других фондова (финансирање активности из донација, страних улагања и фондова међународних организација) Јачање интерсекторске сарадње 	<ul style="list-style-type: none"> Мањак финансијске подршке за обнову и реституцију историјских локалитета Даље одлагање решавања власничких питања Задужбине на Опленцу Запостављање неформалног образовања у угоститељству и туризму Немогућност конкурисања код предприступних и фондова који се тек отварају (Западни Балкан) Неискоришћеност могућности које пружа транзитни туризам Одлив мозгова (одлазак младих у веће градове и ван земље) Политичка и економска нестабилност Мали број рецептивних туристичких агенција у Србији и њихова скромна комерцијална понуда и промоција ове туристичке дестинације у земљи и иностранству Ниска куповна моћ туриста који посећују ову дестинацију осим у сегменту винског туризма Даљи пад стандарда и куповне моћи становништва Недовољна ангажованост предузетника у туризму на пољу обезбеђивања субвенционисаних средстава државе услед неинформисаности и предрасуда Даља ограничења од стране Завода за заштиту споменика културе

Инфраструктура и животна средина SWOT

Снаге	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> Израђени урбанистичко плански акти као основ просторног развоја општине Постојање институција (Дирекција за изградњу општине Топола, Јавно комунално-стамбено предузеће, Инспектор заштите животне средине и др.) Постојање стручних кадрова за изградњу и одржавање инфраструктурних и комуналних објеката и заштиту животне средине Израђена комунална инфраструктура у Тополи Повољан топографско-географски положај у погледу значајних саобраћајница на подручју општине Топола Развијена мрежа државних путева као могућност прилаза и доласка у Тополу из 	<ul style="list-style-type: none"> Недовољна опремљеност комуналном инфраструктуром: водопривреда, енергетика, телефонија. Недовољна инфраструктурна опремљеност ван општинског центра. Недовољна заштита, одржавање И унапредјење ресурса. Недостатак буџетских средстава локалне самоуправе за улагања у развој инфраструктуре и заштиту животне средине Недовољно развијена свест о заштити животне средине Застарела опрема и технологија за складиштење чврстог отпада Неадекватно управљање чврстим отпадом (неуређена постојећа депонија, нема капацитета и сл.) Постојање великог броја дивљих депонија

<ul style="list-style-type: none"> • разних праваца. • Подручје општине Топола је добро плански покривено саобраћајном мрежом путева различитих категорија • Близина Крагујевца као регионалног центра и Београда • Територијом општине Топола пролази део трасе Брзе магистралне саобраћајнице - Шумадијске магистрале за који је урађен идејни пројекат • Богатство природним ресурсима (изворишта, каменоломи, речни токови) • Неискоришћени потенцијал обновљивих извора енергије на који се у наредном периоду може рачунати, пре свега на коришћење енергије из био масе и целулозних отпадака у пољопривреди, соларну и енергију ветра углавном за локалне потребе, што ће у смањити потребе за ел. енергијом. • Расположиви капацитети дистрибутивних електроенергетских објеката свих напонских нивоа су на задовољавајућем нивоу, задовољавају садашње потребе потрошача, а за задовољење потреба до краја планског периода не захтевају значајнија финансијска улагања. • Успешна сарадња са Регионалном агенцијом за економски развој Шумадије и Поморавља • Успешна сарадња са Сталном конференцијом градова и општина 	<ul style="list-style-type: none"> • Непостојање рециклажних станица • Неадекватан транспорт чврстог отпада и смећа на територији општине Топола • Недовољан број контејнера • Нестручна примена средстава за заштиту биља у пољопривредној производњи • Неуређени споредни путни правци по селима • Недовољно уређених зелених површина • Неуређеност зелених површина по сеоским центрима • Пропадање путне инфраструктуре због немогућности одржавања • Недовољно изградјеност саобраћајних површина за немоторно кретање (смањена безбедност угрожених категорија учесника у саобраћају), • Не постоји планска и техничка документација нити финансијска конструкција за коридор планиране пруге Младеновац – Аранђеловац-Топола- Горњи Милановац-Чачак • У сеоским насељима на територији општине не постоји канализациони системи. • Конфигурација терена и раштрканост објеката (карактеристика сеоских насељ) утиче на изградњу канализационог система • Подручје општине Топола не располаже производним електроенергетским капацитетима (термо и хидро електранама) • На планском подручју нема услова за изградњу малих и мини електрана. • Поузданост и квалитет напајања ел. Енергијом нису на задовољавајућем нивоу (реконструкција постојећих објеката и изградња нових објеката и водова)
Шансе	Претње
<ul style="list-style-type: none"> • Обновљиви извори енергије • Веће коришћење других енергената у категорији широке потрошње пре свега убрзана гасификација и коришћење обновљивих извора, економски исплативијих а који замењују електричну енергију • Изградња пруге Младеновац-Топола-Горњи Милановац – Чачак предвиђена Просторним планом Републике Србије, као приоритетна нова пруга за допуну железничке мреже • Прикључивање подручја општине Топола на будући Регионални водопривредни систем “Лопатница-Студеница” (предвидјено Просторним планом РС и Водопривредном основом РС) • Изградња нових Т.С. 10/0.4 КВ са припадајућим напојним водовима • Изградња акумулације сирове воде на Јарменовачкој реци и Поточању (систем би био конципиран на гравитационом принципу и користио би досадашње цевоводе, • Продужетак постојећег водосистема „Рзав“ од Горњег Милановца и довођење 	<ul style="list-style-type: none"> • Миграција становништва према општинском центру • Повећана бука И аерозагађења И смањење безбедности услед мешања транзитних И локалних саобраћајних токова • Већа потрошња електричне енергије до 2025 • Аеро загађења • Запостављеност општине од стране Републике • Централизација државних институција и финансијских токова • Економска криза

<p>недостајућих количина воде преко превоја код варошице Рудник и довођење пијаће воде до садашњег водовода у Јарменовцима.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изградња регионалне депоније чврстог отпада • Постојећи институционални оквир за подршку развоја инфраструктуре и заштите човекове средине; • Доступност националних фондова за финансирање пројеката из области инфраструктуре и заштите човекове околине • Укључивање у реализацију регионалних пројеката • Доступност фондова ЕУ за финансирање инфраструктуре и заштите животне средине • Присуство донаторских средстава 	
--	--

Здравствена заштита SWOT

Снаге	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> • Постојање Дома здравља са квалитетном, ефикасном и доступном примарном здравственом заштитом, пратећи савремене трендове и лечења у медицини. • Теренске амбуланте (Г.Трнава; Д.Шаторња; Белосавци; Наталинци; Јарменовци и Липовац) • Службе Дома здравља Топола: • Служба за ЗЗОС у свом саставу има одсеке поливалентне патронаже, палијативног и кућног лечења, возни парк и одсек хитне медицинске помоћи који пружа услуге корисницима у Дому здравља и на терену 24 сата, 365 дана у години. • Служба за здравствену заштиту деце и школске деце има у саставу савештовалиште за децу, Такође има и одсек здравствене заштите жена са саветовалиштем за труднице • Специјалистичко-консултативна служба у свом саставу има: интернисту, офталмолога, радиолога и пнеумофтизиолога. • Одељење лабораторијске дијагностике са свим основним анализама које су предвиђене за примарну здравствену заштиту • Стоматолошка здравствена заштита за одрасле и за децу и специјалисту ортопедије вилица. • Служба немедицинских послова: правно економско и техничко одељење • Реконструисан и опремљен Дом здравља • Задовољавајућа опремљеност Дома 	<ul style="list-style-type: none"> • Недовољна покривеност територије амбулантама Дома здравља • У служби лабораторијске дијагностике недовољан број кадра у односу на број услуга. • Непостојање осталих специјалистичких служби, а према Плану мреже здравствених установа у РС по броју становника општина, немамо основ за недостајуће специјалисте • Велика флукуација здравственог кадра • Одлазак образованих медицинских кадрова Тополаца • Непостојање развојног саветовалишта • Возни парк Дома здравља – недовољан број возила • Потребна реконструкција објеката у селима Трнава, Јарменовци и Белосавци • Нема мамографа • Недовољан број техничког особља (домар и спремачице) и медицинског особља за доступнију здравствену заштиту. • Нема прихватилишта за стара лица

<p>здравља</p> <ul style="list-style-type: none"> • Организован превоз пацијената на дијализу и свих хитних стања и непокретних пацијената на заказане прегледе • Континуирана едукација медицинског кадра ДЗ • Добра сарадња Дома здравља и ЦСР • Приватна пракса (стоматолог, педијатар, офтамолог, радиолог, интерниста, дерматолог) 	
Шансе	Претње
<ul style="list-style-type: none"> • Конкурси / средства донатора • Конкурс Кабинета министра за иновације и технолошки развој • Грантови и Пројекти у оквиру делатности Дома здравља 	<ul style="list-style-type: none"> • Смањење наталитета • Све више старачких домаћинстава • Недовољна средства за иновације и едукације • Застарелост и изабљеност апарата и опреме • Лоше организован међуградски превоз (Топола – Крагујевац) и локални јавни превоз • Непостојање базе података корисника на националном нивоу – о социјалној и здравственој структури нације

Социјална заштита SWOT

Снаге	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> • Препознатост код корисника услуга / Грађани упознати са могућностима и услугама институција и организација СЗ • Добра сарадња између установа СЗ и ЛС • ЛАП за Роме • Постојање одељења Центра за социјални рад • Постојање Црвеног крста • Обучени кадрови / запослени ЦК • Постојање објекта народне кухиње Црвеног крста • Едуковани кадрови ЦСР и лиценцирани пружаоци услуга ЦСР • Повезаност и сарадња са НВОма ради остваровања одређених услуга грађана • Обучене и лиценциране геронто домаћице (6) • Развијене услуге ЦСР: лични пратилац за децу са сметњама у развоју, социјални сервис - помоћ у кући за децу са сметњама у развоју и њихове породице и старе у сарадњи са ЛС, • Постојање, активан рад и сарадња УРВИ и Службе за борачку и инвалидску заштиту ЛС • Интерресорна комисија у оквиру општине и Одељења за друштвене делатности • Служба за дечију и борачко-инвалидску заштиту при ЛС • Постојање Повереника за ИРП • Клубови за старе при Удружењу 	<ul style="list-style-type: none"> • Центар за социјални рад није самостална јединица већ испостава Центра у Аранђеловцу • Недовољан број запослених у Центру за СР • Недовољна сарадња председника Месних заједница са институцијама социјалне заштите • Недовољна покривеност услугама социјалне заштите сеоских месних заједница • Потреба за унапређењем тренутних помоћи • Лоша сарадња са Медијима • Непостојање социјалне карте на локалном нивоу • Недовољно едуковано становништво у области ЗиСЗ • Неадекватан простор ЦСР – неприступачан за старе и особе са инвалидитетом • Техничка неопремљеност ЦСР • Неадекватан број стручних радника ЦСР у односу на број становника • Непостојање прихватних станица и прихватишта • Непостојање организоване бриге о лицима са проблемима зависности и осталих лица са другим поремецајима у понашању • Разуђеност територије општине и отежан приступ сеоском становништву (доступност услуге, јавни превоз) • Недовољна искоришћеност потенцијала и лиценцираних кадрова ЦК за услуге социјалне заштите

Волонтерски центар КОРАЦИ (у селима и у граду)	<ul style="list-style-type: none"> Недовољно развијена превенција у СЗ
Шансе	Претње
<ul style="list-style-type: none"> Боља сарадња са МЕДИЈИМА (формализовање сарадње) Конкурси министарстава и донатора Доношење скупштинске одлуке о одвајању Центра за социјални рад у Тополи 	<ul style="list-style-type: none"> Услед Covid -19 обустављени су годишњи конкурси Министарства за рад и социјалну политику Незапосленост и губљење радних места (корисници услуга) у ванредним ситуацијама Забрана запошљавања у јавном сектору Непостојање базе података о социјалној структури корисника социјалне и здравствене заштите на националном нивоу Непостојање социјалне карте на националном нивоу Неравномерно улагање министарства / Централизованост Непостојање националних стратегија које дају оквире и јасне смернице за развој СЗЗ Повећање броја старачких и самачких домаћинстава – демографија

Спорт SWOT

Снаге	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> Мрежа спортских објеката на градском и на сеоском подручју На територији општине постоји укупно 32 спортска клуба у мушкој и женској категорији. Финансијска подршка локалних власти развоју спорта Запажени успеси карате клуба Топола Функционисање спортског друштва „Карађорђе“ Топола 	<p>на градском подручју је изражен недостатак објеката и терена за активну и пасивну рекреацију.</p> <ul style="list-style-type: none"> Недовољна опремљеност сеоског подручја спортским теренима различите врсте Постојећи спортски терени у лошем стању, углавном без пратећих просторија и неограђени. Недостатак затворених спортских објеката
Шансе	Претње
<ul style="list-style-type: none"> Финансијска и техничка подршка надлежних Министарстава 	<ul style="list-style-type: none"> изражено смањење броја деце школског узраста последњих година, као последица пада наталитета (на сеоском и на градском подручју) Висока стопа криминала

Култура SWOT

Снаге	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> Развијена мрежа изграђених објеката културе на целом подручју општине, као основ за промоцију културе, нарочито на сеоском подручју Институције: Задужбина краља Петра I, Библиотека Радоје Домановић и Културни центар. Постојање културно-уметничког друштва „Опленац“ Топола Богато културно-историјско наслеђе представља значајан потенцијал за развој 	<ul style="list-style-type: none"> Неискоришћеност простора домова културе на сеоском подручју Низак квалитет објеката намењених култури Недовољна заинтересованост ученика и младих за културне садржаје Недовољно програмских активности које би задржале младе у Тополи Непостојање понуде културних садржаја у месним Заједницама Недовољна искоришћеност постојећих

<ul style="list-style-type: none"> туризма Реновирана зграда у коју је смештена Библиотека „Радоје Домановић“ у Тополи Препознатљивост манифестације Традиционална смотра сликара „Липовачка колонија“ Функционални домови културе по месним заједницама 	ресурса (домова културе по месним заједницама, биоскопске сале у Тополи и др.)
Шансе	Претње
<ul style="list-style-type: none"> Финансијска и техничка подршка надлежних Министарстава 	<ul style="list-style-type: none"> Висока стопа криминала

Образовање SWOT

• Снаге	• Слабости
<ul style="list-style-type: none"> Развијена мрежа основних школа (матичних и подручних) које равномерно покривају гравитационо подручје Постојеће површине земљишта намењеног основном образовању које су изнад прописаних норматива. Добра путна мрежа на главним путним правцима који повезују школе на територији Општине Подршка локалне самоуправе развоју у областима образовања, културе и спорта Добра сарадња свих релевантних структура на подручју општине (локална власт, школе, спортске организације, институције културе) Подршка локалне самоуправе у реализацији пројеката у виду финансирања и реализације Даровитост ученика и њихова достигнућа Одличан наставни кадар који може да изнесе реформе и унапреди рад образовних установа 	<ul style="list-style-type: none"> Не постоји обухват млађе деце од 3 до 5,5 година, у сеоским подручјима мрежом предшколске установе Недовољан капацитет објеката основних школа, нарочито матичних и предшколске установе Дотрајалост објеката и недостатак инвентара, технике и дидактичких средстава на свим нивоима образовања Недостатак стручног кадра у просвети за поједине области на нивоу општине (велики број запослених у просвети путује на посао из других градова) Недовољна опремљеност матичних основних школа фискултурним салама и другим садржајима школског стандарда. Недовољна мотивација просветног кадра за спровођење ваннаставних активности Нема стратегије упошљавања, и вредновања стеченог искуства и резултата рада у образовању Органичен буџет за стручно усавршавање запослених Непостојање институција које се баве усмеравањем младих при избору будућих занимања, као ни центра за младе и даровите ученике Недовољан број радника на одржавању објеката
Шансе	Претње
<ul style="list-style-type: none"> Ерасмус+ и други фондови Финансијска и техничка подршка надлежних Министарстава Усклађивање просветних програма са програмима Европске уније Могућност отварања више пољопривредне школе у Тополи Изградњом ђачког дома (због великог броја ученика на пољопривредном смеру из околине Тополе) 	<ul style="list-style-type: none"> Изражено смањење броја деце школског узраста последњих година, као последица пада наталитета (на сеоском и на градском подручју)

Бодовање SWOT анализе

Након израђених SWOT анализа, спроведена је класификација и приоритетизација слабости и снага по свим областима развоја. Ово представља основу за дефинисање општих циљева и мера Плана развоја.

Критеријуми који су коришћени за одређивање приоритетних слабости и снага:

- Да ли слабост показује растући, опадајући или привремени тренд?
- Колико дуго има утицај и када се појавила?
- Да ли је утицај снажан или не?
- Да ли је могуће контролисати тај утицај?

Резултати ове фазе приказани су у табели приоритетних слабости и снага.

Приоритетне слабости

Економија и предузетништво	Пољопривреда и рурални развој	Инфраструктура и заштита жив. средине	Здравство	Социјална заштита	Туризам	Спорт и спортска инфраструктура	Култура	Образовање
Недовољна мотивисаност младих - недовољно изражен предузетнички дух	Недовољно заступљени системи за наводњавање и мреже противградне заштите у пољопривреди	Недостатак буџетских средстава локалне самоуправе за улагања у развој инфраструктуре и заштиту животне средине	Одлазак образованих медицинских кадрова Тополаца	Центар за социјални рад није самостална јединица већ испостава ЦСР Аранђеловац	Недовољно развијена супраструктура и додатни туристички садржаји активности	Мали број клубова који има организован рад са децом и женском популацијом	Недовољна искоришћеност постојећих ресурса и недовољно програма	Дотрајалост објеката и недостатак инвентара, технике и дидактичких средстава на свим нивоима образовања
Застарела технологија и недовољна искоришћеност производних капацитета у прерађивачкој и прехранбеној индустрији	Негативне тенденције у сточарској производњи	Недовољан покривеност територије општине канализационом мрежом	Непостојање осталих специјалистичких служби	Неадекватан број стручних радника ЦСР у односу на број становника	Нерешени имовинско правни односи на Опленцу и Хотела у Јарменовцима	Постојећи спортски терени у лошем стању, углавном без пратећих просторија и неограђени.	Недовољна мотивација и заинтересованост ученика и младих за културне садржаје, програмске активности и манифестације	Ограниченост буџета за стручно усавршавање запослених
Неискоришћени и недовољно функционални капацитети у зонама индустријске производње;	Недовољна едукованост и мотивисаност сеоског становништва	Неуређена постојећа депонија попуњеног капацитета	Потребна реконструкција објеката у селима Трнава, Јарменовци и Белосавци	Непостојање социјалне карте на локалном нивоу	Уситњени и „разбацани“ смештајни капацитети и низак степен улагања, искоришћености смештајних капацитета	Недостатак функционалног фудбалског стадиона	Недовољна сарадња образовних установа са институцијама културе нарочито у раду са децом основног и средњошколског узраста	Недовољна опремљеност матичних основних школа физкултурним салама и другим садржајима школског стандарда
Неусклађеност програма образовања са потребама привреде	Деградација и дехумификација земљишта/ производна моћ смањена у односу на потенцијалне могућности земљишних типова	Загађеност пољопривредног земљишта - нестручна примена средстава за заштиту биља у пољопривредној производњи	Недовољна покривеност територије амбулантама Дома здравља	Недовољна покривеност услугама социјалне заштите	Недовољно искоришћени потенцијали за креирање интегрисане туристичке понуде	Недостатак помоћних фудбалских терена у граду	Недостатак изложбеног простора;	Не постоји обухват млађе деце од 3 до 5,5 година, у сеоским подручјима мрежом предшколске установе

Одумирање старих заната	Недовољна искоришћеност могућности за производњу здраве хране	Недовољна покривеност комуналном инфраструктуром	Непостојање развојног саветовалишта	Неадекватан простор и техничка неопремљеност	Недовољно новчаних средстава за маркетиншке активности	Недостатак објеката и спортских терена на градском и сеоском подручју за активну и пасивну рекреацију	Недовољно подигнутих споменика кнезу Александру Карађорђевићу. као једном од највећих градитеља Тополе	Непостојање институција које се баве усмеравањем младих при избору будућих занимања, као ни центара за младе и даровите ученике
-------------------------	---	--	-------------------------------------	--	--	---	--	---

Доминантне снаге

Економија и предузетништво	Пољопривреда и рурални развој	Инфраструктура и заштита животне средине	Здравство	Социјална заштита	Туризам	Спорт и спортска инфраструктура	Култура и	образовање
Квалитетна путна мрежа на главним саобраћајницама и добра саобраћајна повезаност са великим трговинским и индустријским центрима	Велике површине под интензивним засадима у секторима воћарства и виноградарства	Постојање просторно-планске и урбанистичке документације	Континуирана едукација медицинског кадра Дома здравља	Развијена мрежа актера у области социјалне заштите и добра сарадња ЛС, ЦСР и НВО	Туристички значај Задужбинског комплекса „Краљ Петар I“	На територији општине функционише 35 спортска клуба у мушкој и женској категорији у разним спортовима	Богато културно-историјско наслеђе представља значајан потенцијал за развој туризма	Одличан наставни кадар који може да изнесе реформе и унапреди рад образовних установа
Постојање сировинске базе (воће, поврће) за прехрамбену и прерађивачку индустрију	Традиција у пољопривредној производњи	Извршен попис и процена вредности јавне својине општине Топола (објекти и инфраструктура – путна, водоводна и канализациона мрежа)	Доступна квалитетна и ефикасна примарна здравствена заштита, која прати савремене трендове лечења у медицини и етичност	Подршка локалне самоуправе систему социјалне заштите	Организовање традиционалних културних манифестација	Савезни степен такмичења неких клубова (одбојка, женски фудбал)	Постојања институција: Задужбина краља Петра Првог, Библиотека Радоје Домановић и Културни центар.	Даровитост ученика и њихова постигнућа
Остварена успешна сарадња са организацијама за подршку бизнису	Институционална подршка (8 удружења пољопривредника и 8 задруге, Матична служба, Агробизнис центар, Агенција за рурални развој)	Обезбеђено водоснабдевање градског насеља Топола и дела приградских насеља	Развијене службе Дома здравља Топола	Људски ресурси - Едуковани и лиценцирани кадрови и волонтери	Развијеност винског и сеоског туризма	Финансијска подршка локалних власти развоју спорта	Препознатљивост манифестација	Развијена мрежа основних школа које равномерно покривају гравитационо подручје
Добра заступљеност банкарског сектора	Велико учешће укупних обрадивих површина у структури земљишта	Повољан топографско-географски положај у погледу значајних	Организован превоз пацијената на дијализу, хитних стања	Развијене услуге социјалне заштите	Постојање туристичке организације „Опленац“ Топола	Мрежа спортских објеката на градском и на сеоском подручју	Постојање културно-уметничког друштва „Опленац“	Подршка локалне самоуправе у реализацији пројеката у

		саобраћајница на подручју општине Топола	и непокретних пацијената				Топола	виду финансирања и реализације
Развијено приватно предузетништво	Средња пољопривредна школа	Изграђена комунална инфраструктура	Објекат Дома здравља реконструисан и задовољавајуће опремљен	Препознато ст код корисника услуга	Добра путна инфраструктура	Студиозан рад појединих клубова са децом; млађе селекције	Развијена мрежа изграђених објеката културе на целом подручју општине	Подршка локалне самоуправе развоју у областима образовања, културе и спорта

4. Визија општине Топола

Општина Топола је локална заједница високог животног стандарда становништва, базирана на диверсификованој, конкурентној и иновативној економији и природним ресурсима.

Пољопривредни и туристички производи су препознатљивог брэнда и географског порекла. Еколошки прихватљива привреда, коришћење обновљивих извора енергије и савремена инфраструктурна уређеност чине Тополу здравом еко-срединам и препознатљивом зеленом дестинацијом. Аутентична туристичка понуда за краљевски одмор чини Тополу најатрактивнијом туристичком дестинацијом.

Општина је ризница културе и историјских вредности, а као научно - наставни центар за винарство, воћарство и туризам представља центар винарства Србије.

Модеран образовни систем уз Краљевску академију за високо образовање прилагођен је потребама послодаваца, обезбеђује младима високу запошљивост и просперитетну будућност.

Топола је безбедна средина, где се сви осећају сигурно, уз развијен систем превентивне здравствене и социјалне заштите. Уз поштовање принципа „једнака права за све“ и уз једнаку доступност свих јавних услуга, грађани су активно укључени у друштвени и привредни живот заједнице и изградњу квалитета живота.

Слоган

Топола – ризница културе и историјских вредности

5. Развојни приоритети и циљеви развоја

Развојни приоритети су јаснији и конкретнији у односу на визију. Заснивају се на резултатима SWOT анализе и суштински потичу из Визије. Развојни приоритети представљају специфичне области на које се План развоја фокусира.

Код избора развојних приоритета водило се рачуна о следећим питањима:

- Да ли се приоритет односи на специфичности друштвено-економског и политичког окружења?
- Да ли приоритет логично проистиче из Визије?
- Какав је утицај тако дефинисаног приоритета на решавање проблема?
- Који је рок постављених приоритета?

Приоритетни циљеви су формулисани декомпоновањем приоритета и јасно су повезани са његовим кључним елементима.

Приоритетни циљеви представљају мост између широко дефинисаних приоритета и уже дефинисаних мера за остварење циљева. Посебно су битни јер дају основне смернице за касније дефинисање стратегија и програма.

Приоритетни циљеви су везани за резултате SWOT анализе и у комбинацији са кључним сегментима развојног приоритета, дају одговор на питање ШТА урадити ради достизања постављеног развојног приоритета.

Мере представљају конкретне акције везене за достизање приоритетних циљева. Оне су мерљиве и дате су са јасно постављеним индикаторима што омогућава праћење нивоа реализације Плана развоја и спровођење евентуалних корективних активности, што се врши на нивоу средњерочног планирања.

Дефинисано је 6 развојних праваца / приоритета, 15 приоритетних циљева и 45 мера:

- Развојни правац 1: Рурална економија и привреда
- Развојни правац 2: Туризам
- Развојни правац 3: Инфраструктура
- Развојни правац 4: Животна средина
- Развојни правац 5: Друштвене делатности
- Развојни правац 6: Грађански активизам

6. Мере за достизање приоритетних циљева по развојним правцима

ПРИОРИТЕТ 1: РУРАЛНА ЕКОНОМИЈА И ПРИВРЕДА

1.1. Приоритетни циљ: Унапређење примарне пољопривредне производње

Агроеколошки услови у општини Топола су врло повољни за пољопривредну производњу. Обрадиво земљиште представља један од најважнијих природних ресурса и чини базу организоване пољопривредне производње. Пољопривредно земљиште општине Топола простире се на 25.758 хектара (подаци РГЗ). Према резултатима Пописа пољопривреде из 2012. године, учешће коришћеног пољопривредног земљишта у укупној површини општине је 58%, односно према попису на територији општине укупно 4371 газдинства користи 20.684 ха пољопривредног земљишта. Конфигурација терена заједно са климатским факторима омогућава гајење разноврсних пољопривредних култура, пре свега у сектору воћарства и виноградарства. Како је пољопривреда доминантна привредна делатност потребно је континуирано улагање у унапређење примарне пољопривредне производње.

Индикатор	Почетна вредност	Циљана вредност
Укупно ха под новим засадима воћа	/	повећање за 30%
Укупно ха под новим засадима винове лозе	/	повећање за 30%
Повећање површина у заштићеном простору	/	повећање за 30%
Повећан број грла у сточарству	/	повећање за 30%

Допринос реализацији циљева одрживог развоја

ОДГОВОРНА ПОТРОШЊА И ПРОИЗВОДЊА

Циљ 12. Обезбедити одрживе обрасце потрошње и производње

12.2. До 2030. постићи одрживо управљање и ефикасно коришћење природних ресурса

МЕРЕ:

1.1.1. Повећање примарних засада воћа и винове лозе

Према резултатима пописа пољопривреде из 2012. године, површине под воћњацима износе 3.523 ха док је винограда 469 ха. Структура коришћења површина по воћним врстама је следећа: јабуке заузимају 690 ха, крушке 134 ха, брескве 426 ха, кајсије 49 ха, вишње 337 ха, шљиве 1.734 ха, ораси 39 ха, лешници 12 ха, малине 6 ха, купине 11 ха, остало бобичасто воће 3 ха и остало 82 ха. Последњих година присутан је тренд повећања површина под воћем, настао као последица ниске рентабилности у ратарству као и смањења броја домаћинстава која гаје стоку. Плантажни узгој је присутан на око 3.253 ха, а екстензивна производња је на 270 ха. Због повољних агроклиматских услова, традиције и развијеног тржишта, у предвиђеном периоду у плану је повећање примарних засада за око 30% у односу на постојеће стање.

Одговорна страна: Општина Топола, РПГ, Агенција за рурални развој, удружења воћара и виноградача

Процењена вредност: 100.000.000 РСД

Извори финансирања: Интерни и екстерни (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, ЕУ)

Рок за реализацију: дугорочна мера, до 2030. године

1.1.2. Повећане површине за гајење култура у заштићеном простору за минимум 30% у односу на тренутно стање

Повртарска производња је у последње време доживела благу експанзију, нарочито у области пластеничке производње паприке, парадајза, краставаца и других повртарских култура. Последњих година стекли су се услови за интензивнију повртарску производњу у затвореном простору. Све је више младих пољопривредника који покушавају да применом савремених агротехничких мера, добрим избором опреме и праћењем сезонског карактера појединих врста поврћа, остваре значајније приходе у овом сектору. У плану је да се до 2030.године унапреде примарни производни капацитети за 30% у односу на тренутно стање.

Одговорна страна: Општина Топола, РПГ

Процењена вредност: 36.000.000 РСД

Извори финансирања: Интерни и екстерни (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, ЕУ)

Рок за реализацију: дугорочна мера, до 2030. године

1.1.3. Повећање броја грла у сектору сточарства за 30% у односу на тренутно стање

У општини Топола постоје веома повољни услови за развој сточарства, али потенцијалне могућности још увек нису у довољној мери искоришћене, мада је много учињено на процесу трансформације од екстензивног на полуинтензиван начин сточарења. У условима полуинтензивног сточарства нарочито се развило говедарство, свињарство, живинарство, овчарство. Како би се унапредило стање у сточарство потребно је пре свега створити услове за повећање бројности сточног фонда.

Одговорна страна: Општина Топола, РПГ, Удружења сточара

Процењена вредност: 150.000.000 РСД

Извори финансирања: Интерни и екстерни (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, ЕУ)

Рок за реализацију: дугорочна мера, до 2030. године

1.2. Приоритетни циљ: Унапређење прерадних и институционалних капацитета у сектору аграра

На територији општине Топола постоје значајни прерадни и складишни капацитети, али због великих производних примарних засада потребно је знатно унапредити постојеће капацитете. Неразвијеност таквих капацитета у прошлости и недостатак у садашњости представљало је препреку за повећање примарне производње и стварање додатне вредности пољопривредним производима. Изградња прерадних и складишних капацитета мора се реализовати пратећи модерне трендове и савремене захтеве прерађивачке индустрије, користећи примере добре праксе и стандарде ЕУ.

Индикатор	Почетна вредност	Циљана вредност
Повећање складишних капацитета (м3)	/	за 60%
Повећање укупног броја и капацитета прерадних објеката за пољопривредне производе	/	за 50%
Укупан број асоцијација пољопривредних произвођача	18	36

Допринис реализацији циљева одрживог развоја

ОДГОВОРНА ПОТРОШЊА И ПРОИЗВОДЊА

Циљ 12. Обезбедити одрживе обрасце потрошње и производње

МЕРЕ:

1.2.1. Повећање складишних капацитета (хладњаче, силоси, магацини и сл...)

Укупан број објеката за смештај пољопривредних производа износи 4.420 од тога кошева, амбара, силоса има 3.861, сушара и објекти за силажу има 184, хладњача има 155, стакленика и пластеника има 220. Укупан број објеката за смештај пољопривредне механизације и опреме износи 1.646. У складу са првим приоритетним циљем за унапређење примарних капацитета и производних засада потребно је унапредити и складишне капацитете за пољопривредне производе. У плану је да се до 2030.године повећају складишни капацитети за 60% у односу на постојеће стање

Одговорна страна: Општина Топола, привредни субјекти у сектору аграра, Агенција за рурални развој Топола, Задруге

Процењена вредност: 250.000.000 РСД

Извори финансирања: Интерни и екстерни (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, ЕУ, ИПАРД)

Рок за реализацију: дугорочна мера, до 2030. године

1.2.2. Повећање прерађивачких капацитета

Данас осим капацитета за прераду грожђа и производњу вина и ракије, постоје неколико прерадних капацитета пре свега за воће и поврће. Изградња прерадних капацитета у сектору виноградарства имала је позитиван одраз на развој виноградарства у овом крају. Потребе за прерадним капацитетима који недостају и који би у знатној мери допринели унапређењу руралне економије у целини, без обзира да ли су занатског или индустријског обима и степена прераде су:

- производња вина, ракије и других алкохолних пића,
- производња и прерада меса,
- производња млечних производа,
- предузећа и занатске радње за прераду и конзервасање воћа и поврћа,
- сушаре за воће, поврће и лековито и зачинско биље.

У плану је да се до 2030. године повећају производни капацитети за 50% у односу на постојеће стање.

Одговорна страна: Општина Топола, привредни субјекти у сектору аграра, Агенција за рурални развој Топола

Процењена вредност: 200.000.000 РСД

Извори финансирања: Интерни и екстерни (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, ЕУ, ИПАРД)

Рок за реализацију: дугорочна мера, до 2030. године

1.2.3. Повећање броја асоцијација и удружења у сектору агара

На подручју општине Топола постоји 8 пољопривредних удружења и 10 задруга. Улога удружења и задруга је веома значајна за унапређење пољопривредне производње, посебно у делу модернизације и едукације пољопривредних произвођача, давања савета и информација пољопривредницима, пружања помоћи и слично, а основни проблеми везани за рад удружења јесу пре свега низак ниво свести пољопривредника о потреби удруживања, низак степен професионализације удружења и расположивости адекватног управљачког кадра. У плану је да се до 2030. године удвостручи број асоцијација у односу на постојеће стање.

Одговорна страна: Општина Топола, Агенција за рурални развој Топола, Удружења пољопривредника

Процењена вредност: 25.000.000 РСД

Извори финансирања: Интерни и екстерни (Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, ЕУ, ИПАРД)

Рок за реализацију: дугорочна мера, до 2030. године

1.2. Приоритетни циљ: Унапређење услова за развој и промоцију пословног и инвестиционог амбијента

Друштвени производ, национални доходак и просечна плата по становнику на простору општине Топола су испод републичког просека. Доминатна привредна делатност је пољопривреда. Велики део воћарске производње се извози на руско и тржиште других европских земаља. Поред пољопривреде као доминантне делатности, заступљени су и прерада метала и камена и хемијска индустрија, а на територији општине се налази минерално налазиште калцијум карбоната. Веће приходе бележи и трговина, чиме привредна структура добија на диверзификацији.

Упркос добрим привредним потенцијалима изражена је депопулација и емиграција становништва, недовољна инфраструктурна опремљеност ван општинског центра, неповољан тренд развоја прерађивачке индустрије и неискоришћеност капацитета у индустријској производњи.

Како би се обезбедила боља позиционираност привреде неопходно је унапређење пословних процеса и капацитета у производним и прерађивачким делатностима, примена иновативних модела рада и пословање у складу са стандардима и савременим захтевима тржишта. Унапређењем услова за развој привреде омогућава се повећање конкурентности, што доприноси упосљавању нових радника, већем извозном потенцијалу, заједничкој сарадњи привредника на локалном нивоу, као и привлачењу нових инвестиција и већој укључености привреде у едукацији и радном оспособљавању младих.

Индикатор	Почетна вредност	Циљана вредност
Повећање броја запослених у производним и прерађивачким делатностима	Процена 1860	за 10% до 2025.
Повећање извоза	Процена 13.741.000 ЕУР	за 10% до 2030.
Повећање нивоа директних инвестиција	Процена 155.927.000 РСД	за 20% до 2030.
Број формираних оперативних удружења / кластера из области привреде	0	2

Допринос реализацији циљева одрживог развоја

ДОСТОЈАНСТВЕН РАД И ЕКОНОМСКИ РАСТ

Циљ 8. Промовисати континуиран, инклузиван и одржив економски раст, пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све

8.2. Постизање виших нивоа економске продуктивности кроз диверсификацију, технолошку надоградњу и иновације, укључујући фокусирање на радно интензивне и високо профитабилне секторе

8.3. Промовисати развојно оријентисане политике које подржавају продуктивне активности, стварање достојанствених послова, предузетништво, креативност и иновативност и подстицати формализацију и раст микропредузећа, односно малих и средњих предузећа, укључујући и приступ финансијским услугама

МЕРЕ:

1.3.1. Унапређење постојећих и развој нових производних и прерађивачких капацитета

Иако је пољопривреда доминантна привредна делатност, у претходном периоду је присутно повећање учешћа непољопривредних активности, као што су индустрија, рурални туризам и услужне делатности, што представља велики потенцијал за даљи привредни развој Општине.

У циљу повећања одрживости и конкурентности подребно је да већи број предузећа раст базира на иновативном приступу у креирању својих производа, услуга и модела пословања. Потребна је стандардизација и сертификација, изградња нових и/или проширењу постојећих капацитета, унапређењу људских капацитета новим запошљавањима и развојем знања и вештина МСПП сектора. Све то уз примену принципа очувања животне средине директно утичу доприноси већој препознатљивости привредног територијалног идентитета и повољног пословног амбијента.

Активности у оквиру ове мере подразумевају директну подршку привредницима укључујући: пружање потребних информација о стандардима и сертификацији, изворима финансирања, формирање подстицајних мера за увођење иновација, стандарда, технике и технологије, пружање подршке у припреми и имплементацији пројеката за увођење иновација и проширење прерађивачких капацитета.

Одговорна страна: Општина Топола, привреда

Процењена вредност: 5.000.000 РСД

Извори финансирања: Општина Топола, министарства, инвеститори

Рок за реализацију: дугорочна мера, до 2030. године

1.3.2. Унапређење инвестиционог амбијента

Креирање здравог привредног амбијента и подизање предузетничке свести је неопходно за јачање постојећих и креирање нових инвестиција. Директна подршка, како потенцијалним, тако и актуелним предузетницима, али и великим пословним системима подразумева пружање потребних информација о могућностима унапређења пословања, изворима финансирања и актуелној законодавно-правној регулативи, пословно повезивање, организовање едукација, трибина и промоција, пружање подршке у припреми и имплементацији пројеката, смањење административних препрека, успостављање могућности електронског приступа локалној администрацији и друге услуге које доприносе унапређењу и промоцији привредног амбијента. Унапређење оквира за развој институционалне инфраструктуре и пружање сета услуга финансијске и нефинансијске подршке привреди доводи до нових улагања, као и до умрежавања постојећих привредника.

Израда базе података о инвестиционим локацијама, представљање инвестиционих потенцијала и расположивих локација, институционална подршка потенцијалним инвеститорима у свим фазама инвестиционог циклуса (формирање предлога мера за привлачење инвестиција) и умрежавање са свим релевантним субјектима локалне администрације доприноси већој ефикасности у привлачењу нових инвестиција.

Одговорна страна: Општина Топола
Процењена вредност: 3.000.000 РСД
Извори финансирања: Општина Топола и екстерни (буџет РС)
Рок за реализацију: дугорочна мера, до 2030. године

1.3.3. Инфраструктурно опремање радних зона

Просторним планом општине Топола и Планом генералне регулације предвиђено је девет радних зона.

Мера укључује:

- 1) Инфраструктурно опремање радне зоне IV према потребама инвеститора – према ПГР Топола и
- 2) Инфраструктурно опремање осталих радних зона према потребама инвеститора – према Просторном плану општине Топола.

Инфраструктурно опремање радних зона подразумева: изградњу прилазне саобраћајнице, изградњу водоводне мреже, изградњу кишне и фекалне канализације, изградњу трафо станице и електричне мреже и довођење оптичког кабла. За уређење друге радних зона потребно је, као први корак, израда плана детаљне регулације за одређену зону.

Одговорна страна: Општина Топола
Процењена вредност: 110.000.000 РСД
Извори финансирања: Општина Топола и екстерни (буџет РС, страни инвеститори)
Рок за реализацију: дугорочна мера, до 2030. године

1.3.4. Стварање функционалне везе привреде и образовних установа – дуално образовање

Привредни раст и боља позиционираност привредника је директно условљена нивоом стручне оспособљености и продуктивношћу запослених. Како би привреда запошљавала квалификован кадар без потребе додатног стручног оспособљавања, неопходно је да пре

свега локалне компаније исказу потребу и директно се укључе у формирање одговарајућих кадрова потребних тржишту рада.

Ученици који заврше средњу школу могу брже стећи стручна знања и вештине уколико током школовања уче кроз рад у компанијама у стварним условима, уз подршку професора, ментора и старијих колега. Са друге стране, формирањем нових и модификовањем постојећих образовних профила у складу са потребама привреде, послодавци смањују трошкове додатног обучавања.

У складу са потребама привреде је такође потребна и додатна едукација и преквалификација већ запосленог кадра.

Јачање компетенција кроз адекватно образовање и стицање практичних вештина је системски процес у коме локална самоуправа поспешује међусобну сарадњу привреде, образованих институција и Националне службе за запошљавање.

Одговорна страна: Општина Топола, привреда и Средња школа Краљ Петар I, Национална служба запошљавања

Процењена вредност: 1.000.000 РСД

Извори финансирања: Општина Топола и екстерни (буџет РС)

Рок за реализацију: дугорочна мера, до 2030. године

ПРИОРИТЕТ 2: ТУРИЗАМ

2.1. Приоритетни циљ: Развити интегрисан и аутентичан туристички производ

Топола је заједно са Аранђеловцем једна од 18 водећих туристичких дестинација у Србији, што је дефинисано Стратегијом развоја туризма Републике Србије. Топола се налази и на винској рути Србије и Шумадије. Међутим, постојећи туристички производи захтевају унапређење и прилагођавање савременим трендовима и потражњом у туризму. Осим побољшања туристичке инфраструктуре и развоја нових аутентичних производа нарочито у сеоском туризму, потребно је интегрисање туристичких производа у јединствену понуду, као и интензивна промоција коришћењем дигиталних и других савремених алата и материјала. Топола је дестинација погодна за кратке посете, тако да акценат треба ставити на развој програма и тура погодних за викенд туризам, засноване на аутентичном културно-историјском наслеђу и вину. Развој људских ресурса и капацитета за ефикасно управљање, контролу и промоцију, важна су компонента циља развоја аутентичног туристичког производа. Потребно је усмерити снаге на стварање услова за категоризацију Тополе као туристичког места, с акцентом на унапређење туристичке супраструктуре и повећања броја ноћења.

Посебни циљеви и активности за развој туризма у Тополи дефинисани су Програмом развоја Туризма Топола-Опленац за период 2017-2021. године.

Индикатор	Почетна вредност	Циљана вредност
Број долазака	100.000 туриста	110.000 до 2025. год. 120.000 до 2030. год.
Број ноћења	6.308	10% више до 2025. год. 20% више до 2030. год.
Приходи од боравишне таксе	315.420,00 РСД	10% више до 2025. год. 20% више до 2030. год.
Број категорисаних сеоских	10	20

туристичких домаћинстава		
Број ресторана који су проширили делатност услугом смештаја	5	8 до 2025. год.
Број осталих пружалаца услуге смештаја	2	4

Допринис реализацији циљева одрживог развоја

ДОСТОЈАНСТВЕН РАД И ЕКОНОМСКИ РАСТ

8. Промовисати континуиран, инклузиван и одржив економски раст, пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све

8.9 До 2030. осмислити и применити политике за промовисање одрживог туризма који ствара радна места и промовише локалну културу и производе

12. Обезбедити одрживе обрасце потрошње и производње

12.б Развијати и примењивати алате за праћење утицаја одрживог развоја на одрживи туризам који ствара радна места и промовише локалну културу и производе

МЕРЕ:

2.1.1. Развој туристичке инфраструктуре

Видови туризма заступљени на територији општине Топола су: културни туризам, рурални туризам, вински туризам, манифестациони туризам и ловни туризам. У циљу стварања интегрисане туристичке понуде, нарочито сеоског туризма, неопходно је инфраструктурно уређење, сигнализација, категоризација сеоских туристичких домаћинстава и других пружалаца услуге смештаја, као и њихова ефикасна промоција. За све туристичке локалитете треба урадити нову туристичку сигнализацију и обновити постојећу, као и за регистрована сеоска туристичка домаћинства. Туристичка организација је мапирала стање на терену и евидентирала потребу за постављањем преко 30 нових појединачних табли туристичке сигнализације и 15 великих збирних.

У плану је и изградња и сигнализација бицикличке стазе. Просторним планом РС и Просторним планом општине Топола предвиђена је изградња бицикличке стазе кроз општину Топола. Планирана траса кроз Тополу креће из правца Арнђеловца дуж магистралних путева према Крагујевцу у дужини од 20,5км.

Одговорна страна: Општина Топола и Туристичка организација Оплењак, Топола

Процењена вредност: 70.000.000. РСД

Извори финансирања: Општина Топола, Буџет РС, међународни фондови

Рок за реализацију: средњорочна мера, до 2025. год.

2.1.2. Брендирање

Иако једна од водећих дестинација у Србији, Топола нема довољно препознатљив туристички имиџ и бренд. Креирање имиџа „дестинације за краљевски одмор“ и адекватна промоција су кључне активности. Оплењачко виногорје које је саставни део винских рута Србије и Шумадијског виногорја, иако је препознато по квалитету и има историјски значај, нема свој јединствен бренд, услед чега и није довољно препознато на туристичкој и винској мапи региона и Србије. Изградња бренда и релевантна промоција значајно би подигли видљивост и препознатљивост дестинације, услед чега би порасли и приходи од ове гране туризма и привреде у општини Топола. Промотивне активности укључују и израду дигиталних промотивних алата. Осим тога потребно је стимулисати развој нових туристичких производа заснованих на традиционалним занатима, прехранбеним производима, уз развој локалних етикета и брендирање. У ту сврху

потребно је извршити сертификацију. Послови сертификације у области традиционалних заната (стари и уметнички занати и послови домаће радиности) обављају се у складу са Правилником о одређивању послова који се сматрају старим и уметничким занатима, односно пословима домаће радиности, начину сертификавања истих и вођењу посебне евиденције издатих сертификата, који је донео министар надлежан за послове привреде.

Одговорна страна: Општина Топола и Туристичка организација Оплепац, Топола, надлежно министарство

Процењена вредност: 5.000.000 РСД

Извори финансирања: Општина Топола, Министарство трговине, туризма и телекомуникација, међународни фондови

Рок за реализацију: средњорочни, до 2025. год.

2.1.3. Развој и промоција интегрисаног туристичког производа

Иако општина Топола има велики и препознат потенцијал за развој туризма садржан у културно историјском наслеђу, развијеном културном, сеоском и манифестационом туризму, потребно је унапређење у креирању интегрисане туристичке понуде. Мапирање туристичких производа и услуга, креирање понуде тура и рута и њихова промоција путем дигиталних маркетиншких алата су кључне активности. Нарочито је важно интегрисану подуду реализовати преко „инкаминг“ туристичких агенција пласирати на тржиште Србије и ширег региона.

За развој интегрисаног туристичког производа потребно је анимирати домаћинства да се укључе у формирање туристичке понуде што ће повећати постојећу туристичку понуду у правцу агротуризма. Едукација о руралном туризму оних који почињу и оних који се већ баве овом врстом туризма вршиће се кроз радионице где ће учесници стећи потребно знање како да учествују у организацији туристичке дестинације. Такође је значајно мотивисати и категоризацију смештаја код ресторана и других пружалаца услуге смештаја, као што су куће, апартмани, собе. Потребно је спровести едукацију становништва и угоститеља на теме туризма и трендова у угоститељству у циљу достизања стандарда и укључивања већег броја људи у формирање препознатљивог туристичког производа, што може и увећати запошљивост становништва у овој грани привреде.

Потребно је спровести активности за стварање услова за категоризацију Тополе као туристичког места. У складу са тим, општина Топола треба да покрене преузимање надлежности од републичког инспектора по питању контроле наплате боравишне таксе, јер је број ноћења, а самим тим и уплата боравишне таксе, један од индикатора који су од великог значаја за категоризацију туристичког места.

Одговорна страна: Општина Топола, Туристичка организација „Оплепац“, Топола

Процењена вредност: 1.500.000 РСД годишње

Извори финансирања: Општина Топола, Министарство трговине, туризма и телекомуникација

Рок за реализацију: континуирано, до 2030. године

2.1.4. Формирање градског језгра у старом центру Тополе

У циљу очувања духа старе варошице са аутентичним духом и атмосфером, урађен је идејни пројекат за Формирање градског језгра у старом центру Тополе. Овим пројектом се инфраструктурно проширује зона Просторно културне историјске целине "Карађорђева Топола са Опленцем", проширује туристичка понуда и самим тим се продужава задржавање туриста и увећава додатна потрошња. Усклађеност са

документима: 1. Студија провере могућности за остваривање максималних капацитета грађевинског земљишта у зони ПКИЦ "Карађорђева Топола са Опленцем", 2. Израда урбанистичког пројекат уређења блока око Визиторског центра, 3. Израда пројекта за грађевинску дозволу и пројекта за извиђенеј за трг у зони Стара Топола нови центар у старом језгру града. Постојећа техничка и инвестициона документација: Урбанистички пројекат уређења блока око Визиторског центра у општини Топола, 2018.

Одговорна страна: Општина Топола, Туристичка организација „Опленац“, Топола, Завод за заштиту споменика културе

Процењена вредност: 30.000.000 РСД

Извори финансирања: Општина Топола, министарство, инострани фондови

Рок за реализацију: средњорочна мера

ПРИОРИТЕТ 3: ИНФРАСТРУКТУРА

Приоритетни циљ 3.1: Унапређење система водоснабдевања

Водоводни систем Тополе је комбинован и то: гравитациони и пумпно-потисни. Доминантни систем водоснабдевања је гравитациони, где се сирова вода са три изворишта дистрибуира до ПППВ у Јарменовцима на технолошку прераду воде за пиће. Завршна дезинфекција се обавља у резервоару питке воде капацитета 300 м3. Из резервоара се дистрибуира преко цевовода и допунских резервоара за зонарно снабдевање до крајњих корисника. Пумпно-потисни систем, са градских изворишта, се користи као допунски у летњим месецима. На градским извориштима се само врши процес дезинфекције воде.

Дужина водоводне мреже износи око 145 км и иста се испира преко испустних вентила којих има 11 и 2 хидранта. Покриветност територије општине водоводном мрежом је нешто испод 40%.

Из ових изворишта се, поред градског насеља Топола, снабдевају и околна, ободна, сеоска насеља – периурбано подручје. У сеоским срединама, руралном подручју, је у великој мери присутно снабдевање домаћинстава водом из сопствених бунара, каптажа мањих капацитета.

У летњем периоду без падавина долази до отежаног снабдевања водом. Тренутни капацитети су недовољни. Такође, евидентни су проблеми знатних губитака воде у дистрибутивном систему.

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност
% смањења губитака у водоводној мрежи	55%	30%
Повећана количина произведене воде	45 л/сек	55 л/сек
Повећан број прикључака на централни систем водоснабдевања	3884	4300

Допринис реализацији циљева одрживог развоја:

ЧИСТОЋА ВОДЕ И САНИТАРНИ УСЛОВИ

Циљ 6: Обезбедити доступност и одрживо управљање водом и санитарне услове за све.

6.1 До краја 2030. постићи универзалан и једнак приступ безбедној и јефтиној пијаћој води за све.

6.3 До краја 2030. унапредити квалитет воде смањењем загађења, елиминисати расипање и на најмању могућу меру свести испуштање опасних хемикалија и материјала, преполовити удео непрочишћених отпадних вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу на глобалном нивоу.

МЕРЕ:

3.1.1: Увођење система за праћење губитака у водоводној мрежи и приоритетна реконструкција дела водоводне мреже у граду.

Велики процената, од укупно дужине водоводне мреже у градском подручју је од азбестно цементних цеви, челичних и ливено гвоздених. Због старости и дотрајалости постојеће градске мреже долази до честих кварова, хаваријских искључења и знатних губитака на такозваним микро-прскотинама, које се отежано детектују. Увођењем надзорно-управљачког система над целокупним системом водоснабдевања вршиће се праћење производње и дистрибуције воде, као и праћење губитака у мрежи уз мониторинг података о потрошачима. Ефикасан управљачки систем и рекуструисан цевовод, замењене старе цеви, допринеће смањењу губитака на прихватљив ниво.

Одговорна страна: Општина Топола, ЈКСП Топола

Процењена вредност: 147.500.000,00 РСД

Извори финансирања: екстерни (буџет РС, међународни фондови) и делом интерни

Рок за реализацију: дуги, 7 година

3.1.2: Повећање капацитета за производњу воде

Постојећи гравитациони систем водоснабдевања је изграђен 1975. године. Називни капацитет износи до 45 л/сек. До сада највећа инвестиција, у области водоснабдевања, је реконструкција изворишта „Врело“, који је део пумпно-потисног система и након извршених радова обезбеђује додаатних 7 л/сек пијаће воде у градској мрежи. Настале климатске промене се огледају у већем броју сушних дана, нарочито изражених у летњем периоду. Мање количине воде за пиће од потребних, доводе до немогућности нормалног снабдевања у деловима општине на већој надморској висини, као и до рестрикција у водоснабдевању потрошача. Повећање капацитета гравитационог система за преко 20% обезбедиће континуирано и квалитетно снабдевање водом за пиће.

Одговорна страна: Општина Топола, ЈКСП Топола

Процењена вредност: 64.900.000,00 РСД

Извори финансирања: екстерни и делом интерни

Рок за реализацију: средњи, 5 година

3.1.3: Изградња водоводне мреже у сеоским насељима и индустријским зонама

Постојећа водоводна мрежа покрива мање од 40% територије општине. Велико број сеоских домаћинстава се водом снабдева из сопствених бунара и каптажа мањих капацитета, који не полсежу контроли квалитета воде. Ова мера подразумева изградњу

нове водоводне мреже у сеоским насељима и новопланираним индустриским зонама, која ће бити повезана на централни водоводни систем којим се безбедно управља.

Одговорна страна: Општина Топола, ЈКСП Топола
Процењена вредност: 82.600.000,00 РСД
Извори финансирања: екстерни и делом интерни
Рок за реализацију: дуги, 7 година

3.2. Приоритетни циљ: Унапређење постојеће, локалне путне инфраструктуре и неопходне пратеће документације

Општина је важан саобраћајни центар у коме се укрштају два важна магистрална путна правца: београдско – крагујевачки (правцем север - југ) и шумадијски (правцем исток - запад). Укупна дужина путне мреже на територији општине Топола износи 269 км, од чега су 118 км општински путеви и 35 км улице Вароши Топола. Савремени коловоз је на око 84% општинских путева. Дуга путна мрежа и недовољно средстава у буџету локалне самоуправе за последицу имају неадекватно инвестиционо одржавање, а самим тим ни квалитет коловоза није на завидном нивоу.

Изградњом новог ауто-пута "Вожд Крађорђе" Топола постаје чвориште везе Источне, Западне и Централне Србије са Београдом и Војводином на северу. Овакав стратешки пројекат изискује измене и усаглашавања неопходне документације и изградњу нових и реконструкцију постојећих општинских саобраћајница.

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност
Измењен Просторни план општине Топола и усаглашена урбанистичко-просторна документација	1+0	1+2
Изграђена нова локална путна инфраструктура	0	10 км
Реконструисани општински путеви и улице	0	60 км

Допринис реализацији циљева одрживог развоја:

ОДРЖИВИ ГРАДОВИ И ЗАЈЕДНИЦЕ

Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим

11.2 До 2030. обезбедити приступ сигурним, приуштивим, доступним и одрживим транспортним системима за све, побољшати безбедност на путевима, пре свега проширењем јавног превоза, с посебном пажњом на потребе оних у стањима рањивости, жена, деце, особа са инвалидитетом и старијих лица

11.3 До 2030. унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама

МЕРЕ:

3.2.1: Измена планске документације

Просторни план посебне намене за новопланирани ауто-пут "Вожд Крађорђе" изискује усаглашавање постојеће просторно-урбанистичке документације општине Топола. У наредном периоду је обавезно усклађивање постојећих докумената у циљу просторно-

урбанистичког планирања повезивања будућег ауто-пута са постојећим државним и општинским путним правцима.

Одговорна страна: Општина Топола
Процењена вредност: 14.160.000,00 РСД
Извори финансирања: екстерни и делом интерни
Рок за реализацију: средњи, 5 година

3.2.2: Реконструкција постојеће и изградња нове путне инфраструктуре

Стање путева на појединим деоницама није задовољавајуће, како у погледу стања коловозне површине, тако и у погледу осталих елемената пута који угрожавају безбедно одвијање саобраћаја прописаним брзинама. Неопходна је реконструкција већег дела путне мреже и изградња у циљу повезивања са државним путевима, општинским центром и центрима у мрежи насеља суседних општина. За све планиране активности на реконструкцији и изградњи неопходан је израда пројектно-техничке документације.

Одговорна страна: Општина Топола
Процењена вредност: 289.100.000,00 РСД
Извори финансирања: екстерни и делом интерни*
Рок за реализацију: дуги, 7 година

3.3. Приоритетни циљ: Модернизација и јачање енергетске и телекомуникационе инфраструктуре

Постојећи електроенергетски објекти задовољавају садашње потребе потрошача уз недовољну сигурност напајања потрошача и незадовољавајући квалитет испоручене електричне енергије (уз знатан пад напона и велике губитке).

У предходном периоду присутан је тренд успоравања раста потрошње електричне енергије код свих категорија потрошача. Пад стандарда становништва, економски проблеми великих предузећа за последицу имају све веће коришћење других енергената који су економски исплативији у односу на електричну енергију. Највећи удео у потрошњи електричне енергије има категорија потрошача-широка потрошња (домаћинства) око 55%.

Термоенергетска инфраструктура на периурбаном и руралном подручју је недовољно развијена. Индивидуални корисници, као горива за производњу топлотне енергије користе лож-уље, угаљ и у мањем обиму, електричну енергију. Ово је узроковано падом животног стандарда становништва. Недовољно је искоришћена гасификација општине Топола. Постојећи капацитети изграђене гасоводне инфраструктуре, која се првенствено односи на дистрибутивни гасовод, примарна мрежа и мернорегулационе станице, нису довољно искоришћени. Постоје знатни капацитети за даљи развој дистрибутивне гасоводне мреже, секундарне.

Тренутни телекомуникациони капацитети на подручју општине Топола могу се оценити условно повољно у смислу добре покривености мрежом, релативно средње густине и неравномерним размештајем телефонских прикључака. Али телекомуникациона инфраструктура није одговарајућег квалитета и капацитета. Главно ограничење развоја је неблаговремено планирање за прелазак на нове врсте технологија.

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност
Број новоизграђених електроенергетских објеката напонских нивоа од 35/10 кV и 10/0,4 кV	0	1 + 2
% реконструисане нисконапонске мреже	0	100%
Нова дистрибутивна гасоводна мреже притиска до 4 bar	220 км	390 км
% територије покривен оптиком	0%	20%

Допринис реализацији циљева одрживог развоја:

ОДРЖИВИ ГРАДОВИ И ЗАЈЕДНИЦЕ

Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим

11.3 До 2030. унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама

11.а Поддржати позитивне економске, социјалне и еколошке везе између урбаних, периферних и руралних области оснаживањем националног и регионалног развојног планирања

Циљ 12. Обезбедити одрживе обрасце потрошње и производње

12.2. До 2030. постићи одрживо управљање и ефикасно коришћење природних ресурса

МЕРЕ:

3.3.1: Изградња додатних електроенергетских објеката и реконструкција нисконапонске мреже

Очекиваним оживљавањем малих предузећа и предузетника у наредном периоду ће доћи до промене структуре потрошње електричне енергије, односно повећања броја потрошача на високом и ниском напону уз смањење удела у укупној потрошњи код категорије широка потрошња (домаћинства). За задовољење будућих потреба неопходна је изградња додатних преносних и производних електроенергетских објеката са пратећом преносном мрежом. Као неопходност квалитеног и стабилног снабдевања неопходно је реконструисати постојећу нисконапонску мрежу. Садашња нисконапонска мрежа је на дрвеним стубовима и са недовољним пресеком проводника, углавном у ванградском подручју и карактеришу је изводи великих дужина. До краја планског периода целокупна надземна мрежа буће изграђена на бетонским стубовима са одговарајућим пресеком проводника. Овим ће бити елиминисан и највећи део губитака електричне енергије, који у базној години износе око 1,6% укупне потрошње.

Одговорна страна: ЕПС – Електропривреда Србије, Општина Топола

Процењена вредност: 76.700.000,00 РСД

Извори финансирања: екстерни

Рок за реализацију: дуги, 7 - 10 година

3.3.2: Изградња нове дистрибутивне гасоводне мреже притиска до 4 bara

На територији општине Топола изграђен је гасоводни систем који подразумева дистрибутивни гасовод притиска до 16 bar, мернорегулационе станице и дистрибутивну гасоводну мрежу притиска до 4 bar. На основу инсталисаних капацитета, а у циљу комплетирања пројекта гасификације, могућа је изградња дистрибутивне гасоводне

мреже у руралним областима. Проширењем мреже и ставарањем повољних услова прикључења нових потрошача довешће до смањења коришћења лож-уља и угља за потребе грејања, а самим тим изнатног смањења загађења ваздуха.

Скупштина општине Топола је усвојила Допуну Програма гасификације општине Топола. Овом Допуном је предвиђена изградња око 170 км нове дистрибутивне гасоводне мреже. Општина ће обезбедити логистичку подршку у циљу ефикасне изградње објеката за гасификацију на својој територији и повољности плаћања цене прикључка за индивидуалне потрошаче, а инвеститор ће бити ЈП Србијагас при изградњи и обављаће послове дистрибуције природног гаса на изграђеној мрежи.

Одговорна страна: ЈП Србијагас, Општина Топола
Процењена вредност: 206.500.000,00 РСД
Извори финансирања: екстерни и делом интерни
Рок за реализацију: дуги, 10 година

3.3.3: Модернизација телекомуникационе инфраструктуре

Број телефонских централа и густина телефона на 100 становника, на територији општине, је нешто изнад републичког просека. Главно ограничење даљег развоја је неблаговремено планирање за прелазак на нове врсте технологија. Кроз општину пролази магистрални оптички кабл, чиме се отварају велики потенцијали за изградњу и реализацију DSLAM уређаја који су услов за даљу реализацију ADSL прикључака IPTV телевизије и других врста сервиса корисницима. За поједина насеља, најбоље решење би било изградити потпуно нову ТТ инфраструктуру, јер реконструкција постојеће је економски неоправдана. Изградња нове оптичке телекомуникационе инфраструктуре, на делу територије са позитивним демографским трендом становника, представљачће занимљиву корисничку популацију. Знатно повећана брзина преноса сигнала допринеће подизању квалитета живота становника општине Топола.

Одговорна страна: ЈП Телеком Србије, Општина Топола
Процењена вредност: 177.000.000,00 РСД
Извори финансирања: екстерни и делом интерни
Рок за реализацију: дуги, 7 - 10 година

ПРИОРИТЕТ 4: ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

4.1. Приоритетни циљ: Заштита земљишта и воде унапређењем управљања отпадним водама

На територији тополске општине заступљене су подземне и површинске воде. Подезмни извори су углавном слабе издашности. Резерве подземних вода се смањују идући од нижих ка вишим деловима и најмање су у планинским пределима. Извори површинске воде се јављају готово свуда у подножју страна на додиру песка и глине, кречњака и кварца, што чини хидрографску мрежу средње разгранатом. Основ речне мреже на територији општине чини река Јасеница са својим бројним притокама, од којих је највећа Кубршница.

С друге стране, услед недовољно развијене канализационе мреже и постојања несаниратних септичких јама, присутно је загађење површинских и подземних вода и

земљишта. Покривеност територије општине канализационом мрежом је незадовољавајућа и износи свега 10%. У градском, урбаном делу Тополе канализационом мрежом је покривено око 40% становника са 1893 постојећих прикључака. Изграђен је сабирни колектор фекалне канализације и постројење за прераду отпадних вода прикупљених у градском подручју. У градском подручју изграђено и око 11 км атмосферске канализационе мреже.

Ни у једном од сеоских насеља на територији општине не постоји канализациони систем. У селима је одвођење фекалних отпадних вода решено септичким јамама. Већина ових септичких јама не испуњава прописане стандарде и изведене су веома лоше. Што се тиче атмосферске канализације, у селима на територији општине постоји углавном отворени систем канала делимично бетониран, а делимично земљани. Ова канализација се излива на повољним местима у оближње јаруге и удолине.

Успостављање функционално и одрживог система управљања и третман отпадних вода је један од приоритета у следећем планском периоду.

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност
Повећан број прикључака на канализациону мрежу у градском подручју	1893	2500
% територије општине Топола са које се отпадне воде прикупљају системски и контролисано	10%	40%
Удео фекалних отпадних вода које се пречишћавају и безбедно испуштају	24%	80%

Допринис реализацији циљева одрживог развоја:

ЧИСТА ВОДА И САНИТАРНИ УСЛОВИ

Циљ 6 : Обезбедити доступност и одрживо управљање водом и санитарне услове за све

6.3 До краја 2030. унапредити квалитет воде смањењем загађења, елиминисати расипање и на најмању могућу меру свести испуштање опасних хемикалија и материјала, преполовити удео непрочишћених отпадних вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу на глобалном нивоу

6.6 До краја 2030. заштитити и обновити екосистеме повезане са водом, укључујући планине, шуме, плавна земљишта, реке, издане и језера

МЕРЕ:

4.1.1: Модернизација и продужење канализационе мреже на територији целе општине

Неопходно је знатно проширење канализационе мреже на целој територији општине Топола. У делу градског подручја приметна је велика разлика између броја прикључака на централни систем водоснабдевања и броја прикључака на канализациону мрежу. Мрежу фекалне канализације, секундарну и део примарне, у градском подручју је неопходно проширити за 10 км, како би се повећао број прикључака на одводну мрежу и у наредном периоду сукцесивно приближио броју прикључака водоводне мреже. У сеоским насељима је одвођење фекалних отпадних вода решено септичким јамама, од којих већина не испуњава прописане стандарде. Изградњом 30 км нове примарне и секундарне мреже уз неопходан колекторски систем у околним сеоским насељима, уз

могућност фазног коришћења водонепропусних септичких јама, знатно би се унапредио животни стандард становништва и смањило загађење околине.

Одговорна страна: Општина Топола, ЈКСП Топола
Процењена вредност: 719.800.000,00 РСД
Извори финансирања: екстерни и делом интерни
Рок за реализацију: дуги, 7 - 10 година

4.1.2: Модернизација и повећање капацитета постројења за третман отпадних вода „Каменица“

Локална самоуправа је изградила сабирни колектор фекалне канализације у који се одводе фекалне отпадне воде са градске територије. Такође, завршени су и радови на постројењу за прераду отпадних вода. Процењује се да је изградњом овог постројења 80% фекалних вода мање испушта у слив према реци Каменици. Уз постројење изграђена је и савремена лабораторија која контролише параметре прерађених отпадних вода. Сам рад постројења је осмишљен тако да отпадне материје, у процесу обраде, пролазе кроз 5 фаза. Овако третиране отпадне материје излазе у реципијент са 95% прераде. Уз реализацију мере 4.1.1 неопходно је и проширење капацитета сабирног колектора. Реконструкцијом линије муља и предтретмана отпадне воде на постројењу за прераду отпадних вода „Каменица“ знатно би се смањило загађење водотокова и земљишта на територији општине Топола.

Одговорна страна: Општина Топола, ЈКСП Топола
Процењена вредност: 218.300.000,00 РСД
Извори финансирања: екстерни и делом интерни
Рок за реализацију: дуги, 7 година

4.1.3: Изградња система атмосферске канализације

На градском подручју општине изграђено је 11 км атмосферске канализације. На преосталој територији атмосферска канализација се улива у фекалну која нема капацитета да прими веће количине воде у време интензивних падавина па долази до повремених изливања.

Што се тиче атмосферске канализације, у селима на територији општине постоји углавном отворени систем канала делимично бетониран, а делимично земљани. Ова канализација се неконтролисано излива на повољним местима у оближње јаруге и удолине.

Узимајући у обзир чињеницу не захтевају посебан третман и пречишћавање и да су трошкови третмана отпадних вода значајни, рационално би било атмосферску воду враћати у речне сливове. Ово захтева раздвајање атмосферске од фекалне канализације.

Процењује се да је, у градском и периурбаном подручју, потребно изградити 20 км атмосферске канализације. У селима је неопходно проширење постојећег отвореног система и омогућавање контролисаног одливања до повољних места или споја са ближим водотоковима.

Одговорна страна: Општина Топола, ЈКСП Топола
Процењена вредност: 295.000.000,00 РСД
Извори финансирања: екстерни и делом интерни
Рок за реализацију: дуги, 7 година

4.2. Приоритетни циљ: Зелена и чиста Топола

Од укупног броја домаћинстава на територији општине Топола око 97% домаћинстава је покривено услугом сакупљања комуналног отпада. ЈКСП „Топола“ покрива градско и део периурбаног подручја, докна сеоском подручју услугу прикупљања и одвожења комуналног отпада обавља предузеће АСА Врбак доо. Сав комунални отпад се одлаже на санитарном сметлишту „Торови“ о чијем уређењу се стара ЈКСП „Топола“. На овом месту, које заузима површину од 4 ха, само ЈКСП „Топола“ годишње депонује око 3000 т комуналног отпада. На истој локацији се одлаже и остали отпад, чије су количине око 200 т на годишњем нивоу и састоји се од кабастог отпада, шута, грања, пепела, покошене траве. Искоришћени су капацитети ове локације, тако да будуће одлагање постаје несигурно и опасно по животну средину. Пре 15 година локална самоуправа је израдила пројектно-техничку документацију ремедијације ове депоније, коју је након контроле прихватило Министарство за науку и животну средину. Али од тада нису покренуте никакве активности. Континуирано се врши уклањање дивљих сметлишта. И поред тога, на територији општине регистрована су два дивља сметлишта, која се и поред уклањања отпада, стално пуне.

Управљање рециклабилним отпадом није довољно разрађено. ЈКПС „Топола“ прикупља и ПЕТ амбалажу у за то намењеним контејнерима. Према динамици купљења се врши одвоз до плаца комуналног предузећа и након тога се врши балирање.

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност
Уређено санитарно сметлиште	1	0
Регистрована дивља сметлишта	2	0
Трансефер станица	0	1
Пластични амбалажни отпад који се рециклира на годишњем нивоу у тонама	5 т	25 т
Рециклажна острва + селекционо двориште	3 + 0	10 + 1
Компостана	0	1
Број трибина и еко викенда на годишњем нивоу	0	4 + 8 мин
Повећање зелених површина у Тополи	16,6%	30%

Допринис реализацији циљева одрживог развоја:

ОДРЖИВИ ГРАДОВИ И ЗАЈЕДНИЦЕ

Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим

11.3 До 2030. унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама

11.6 До 2030. смањити негативан утицај градова на животну средину мерен по глави становника, укључујући посебну пажњу о квалитету ваздуха и управљању отпадом на општинском и другим нивоима

ЖИВОТ НА ЗЕМЉИ

Циљ 15: Очување живота на земљи

15.1 До краја 2020. осигурати очување, обнову и одрживо коришћење копнених слатководних екосистема и њиховог окружења, посебно шума, мочварног земљишта,

планина и исушеног земљишта, у складу са обавезама према међународним споразумима

15.4 До краја 2030. Осигурати очување планинских екосистема, укључујући њихов биодиверзитет, како би се њихови капацитети унапредили тако да пружају корист која има суштински значај за одрживи развој

МЕРЕ:

4.2.1: Затварање постојећег, уређеног, санитарног сметлишта „Торови“

Целокупна количина отпада прикупљена на територији општине се одлаже на уређеном санитарном сметлишту „Торови“. Капацитети ове локације одавно су искоришћени. Укупне количине отпада, на годишњем нивоу, које се одлажу на овој локацији су знатне, тако да и поред редовног одржавања локације, од стране ЈКСП „Топола“, није могуће са сигурношћу спречити евентуалне негативне последице. Активности на затварању, санацији и рекултивацији ове локације представљају приорите општине у наредном планском периоду. Неопходно је истовремено наставити реализацију започетог програма трајног одлагања комуналног отпада на регионалном нивоу, у конзорцијуму са околним општинама.

Године 2005. је израђена пројектно-техничка документација ремедијације ове депоније. Потребна је ревизија постојеће документације и сагласност Министарства за заштиту животне средине на предложена решења.

Одговорна страна: Општина Топола, ЈКСП „Топола“, надлежно министарство Републике Србије

Процењена вредност: 35.400.000,00 РСД

Извори финансирања: екстерни и делом интерни

Рок за реализацију: средњи, 4 - 6 година

4.2.2: Чишћење дивљих депонија

Постојање дивљих сметлишта је евидентан и на територији Тополе. У склопу својих редовних активности ЈКСП „Топола“ врши континуирано уклањање дивљих сметлишта. И поред тога, на две регистроване локације у општини, Камењак и поред тзв. Жабарачког пута, сметлишта се стално обнављају и након уклањања. Након коначног чишћења локације и санације простора, постављањем природних препрека прилазу локацијама и чешћом контролом надлежних инспекција трајно решити постојечи проблем.

Одговорна страна: Општина Топола, ЈКСП „Топола“

Процењена вредност: 23.600.000 РСД

Извори финансирања: екстерни и делом интерни

Рок за реализацију: кратки, 1 - 3 године

4.2.3: Увођење система рециклаже и изградња трансфер станице

У Тополи је изграђен рециклажни центар на парцели санитарног сметлишта „Торови“ који на жалост није заживео. И поред ове чињенице Топола је изабрала рециклажу са првенственим циљем смањења отпада на депонији и тиме пружању доприноса заштити животне средине. И поред веома ограничених и оскудних ресурса почетне активности су већ покренуте. Уз помоћ донација и еколошких партнера постављене су канте и контејнери за прикупљање амбалажног отпада. Тренутно су у граду постављена три максимално еко острва која су намењена за веће количине отпада и два мини еко острва која су намењена за свакодневну употребу, за мање количине отпада. У току је и акција

поделе пластичних џакова домаћинствима за прикупљање пет амбалаже. За сада се само врши балирање прикупљене пет амбалаже. Поред повећања броја рециклажних острва за прикупљање амбалажног отпада, а у циљу повећане рециклаже пета, планирано је и проширење острва са контејнерима за прикупљање текстила, уља, опасног отпада (батерије и акумулатори).

Процена је да у укупним количинама комуналног отпада знатне количине чини био отпад, зелени и браон који се може економично и ефикасно рециклирати производњом компоста. Оправданост свих покренутих и планираних иницијатива ће бити валоризоване након израде Плана управљања отпадом, којим ће бити утврђене тачне количине и методолошки приступ уз поштовање основних принципа циркуларне економије.

На простору санитарног сметлишта „Торови“, након затварања и санације, изградити трансфер станицу, двориште за секундарну селекцију и компостану уз оживљавање рада рециклажног центра.

Одговорна страна: Општина Топола, ЈКСП „Топола“, еко партнери

Процењена вредност: 188.800.000 РСД

Извори финансирања: екстерни и делом интерни

Рок за реализацију: дуги, 7 - 10 година

4.2.4: Подизање свести и информисаности грађана о значају и предностима здраве животне средине

Мера подразумева развој и реализацију програма који ће грађанима на јасан и прихватљив начин објаснити важност и предности правилног одлагања отпада, одговорности сваког појединца за очување и начинима одговорног поступања према животnoj средини. Поред одржавања минимум 4 трибине на тему очувања животне средине, планирана је израда едукативних лифлета, постера и билборда, а све у циљу „агресивне“ едукације грађана. Савремени дизајн рециклажних острва и њихово постављање у близини вртића и школа, уз организовање еко викенда за децу, знатно ће допринети унапређењу концепта зелене и чисте Тополе.

Еколошка партнерства јавног, приватног сектора и невладиног сектора омогућиће стварање јединственог и широко препознатљивог „фронта“ у заједничкој борби за рециклажу. Кампање едукације ће се реализовати континуирано на годишњем нивоу у наредном планском периоду.

Одговорна страна: Општина Топола, ЈКСП „Топола“, предшколске и школске установе, удружења грађана

Процењена вредност: 2.950.000,00 РСД / годишње

Извори финансирања: интерни

Рок за реализацију: дуги, 7 - 10 година

4.2.5: Изградња зелених површина и рекултивација пољопривредног земљишта

Овом мером је предвиђено формирање зеленог појаса Тополе. Површина државних и приватних шума према подацима из 2011. године износи 5919 ха, односно 16,6% укупне територије општине што је знатно испод планираног оптимума Републике (40%) и испод просечне оптималне шумовитости и пошумљавања до 2014. године (30%). Неопходно је извршити пошумљавање додатних 8339 ха према Републичком плану, односно 4776,5 ха према проценама оптималне шумовитости за одређени период. Изградња најмање 3 дечија парка у центру града и по 1 у свакој месној заједници знатно ће побољшати квалитет ваздуха.

Интезивном едукацијом пољопривредних произвођача о правилној употреби пестицида и хемикалија, уз појачану контролу коришћења од старне надлежних инспекцијских органа уз изградњу фекалне канализационе мреже на сеоском подручју знатно ће утицати на подизање квалитета пољопривредног земљишта.

Одговорна страна: Општина Топола, ЈКСП „Топола“, приватни сектор, удружења грађана
Процењена вредност: 59.000.000,00 РСД
Извори финансирања: екстерни и делом интерни
Рок за реализацију: дуги, 7 - 10 година

ПРИОРИТЕТ 5: РАЗВОЈ ДРУШТВЕНИХ ДЕЛАТНОСТИ

5.1. Приоритетни циљ: Унапредити услове за васпитно-образовни рад на свим нивоима образовања

Основни проблеми са којима се сусрећу установе на свим нивоима образовања на територији општине Топола су дотрајалост појединих објеката и инвентара и недостатак наставних средстава. Осим обнове и реконструкција објеката који нису реконструисани дужи временски период, па услови безбедности и хигијене нису на задовољавајућем нивоу, неопходно је и повећање просторних капацитета. Предшколска установа „Софија Ристић“ има потребу за проширење капацитета за три групе и адаптацију простора у матичним школама за децу предшколског узраста. Постоји и потреба за изградњом ђачког дома јер је велики број ученика на пољопривредном смеру из околине Тополе, којима такође није адекватно решен проблем превоза.

Индикатор	Почетна вредност	Циљана вредност
Број деце корисника предшколске установе	365	440
Број дограђених просторија	0	3
Број адаптираних просторија	0	2
Повећање броја ученика средње школе за два одељења или 40 ученика	471	510
Број нових инвестиционих улагања у васпитно-образовне установе	0	минимум 3

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ

4.2 До 2030. обезбедити да све девојчице и дечаци имају приступ квалитетном развоју у раном детињству, бризи и предшколском образовању како би били спремни за основно образовање

4.5 До 2030. елиминисати родну неједнакост у образовању и обезбедити једнак приступ свим нивоима образовања и стручном оспособљавању за рањиве групе, укључујући особе са инвалидитетом, аутохтоно становништво и децу у рањивим ситуацијама

4.а Изградити и побољшати образовне установе које су прилагођене деци, особама са инвалидитетом и припадницима различитог пола, као и обезбедити безбедно, ненасилно, инклузивно и делотворно окружење за учење за све

МЕРЕ:

5.1.1. Проширење просторних капацитета, реконструкција санација и опремање васпитно-образовних установа

Мера подразумева активности за проширење простора доградњом или прилагођавањем постојећег простора. Предшколској установи је потребан услов – проширење простора за додатни број деце. У матичним основним школама је могуће обезбедити простор за децу од 3-5 година старости, доградњом 3 просторије и адаптацијом две просторије. То се односи на школе у селима Горња Трнава, Белосавци, Наталинци и Доња Шаторња.

У циљу обезбеђења неопходних хигијенских услова у средњој школи „Краљ Петар I“ неопходна је санација мокрих чворова.

У циљу унапређења енергетске ефикасности објекта образовања потребни су адекватни радови. Приоритетни су објекти ПУ Софија Ристић и О.Ш. Живко Томић, док у наредном периоду треба наставити са даљим унапређењем енергетске ефикасности.

Зграде матичних школа као и њихових издвојених одељења су углавном старијег датума, тако да на њима није приликом изградње изведена громобранска инсталација. Претходних година уградња и поправка је извршена на великом броју школа, али не на свим. У циљу заштите и безбедности ученика потребно је инсталирати громобране у издвојеним одељењима школе у Наталинцима - Горович и Шуме, као и на старој школи у Наталинцима.

Осим обнове и реконструкције објекта образовања, у циљу унапређења услова за васпитно образовни рад на свим нивоима образовања потребно је додатно опремање установа наставним средствима, рачунарима, намештајем и другом потребном опремом. У средњој школи ученици и наставници се суочавају с проблемом недовољно опремљених кабинета за наставу.

Одговорна страна: Општина Топола и Васпитно-образовне установе на територији општине Топола

Процењена вредност: 3.000.000 РСД за проширење простора, 1.000.000 РСД за санацију мокрих чворова у средњој школи, опремање: 4.500.000 РСД, громобрани 1.000.000 РСД, енергетска ефикасност 64.000.000 РСД

Извори финансирања: Интерни и екстерни

Рок за реализацију: дуги, 7-10 година

5.1.2. Изградња Дома за ученике доградњом средње школе

За средњошколско образовање потребно је обезбедити просторне услове за смештај ученика који долазе из околних места и градова. Осим смештаја за садашње ученике, изградњом дома за ученике створили би се услови за упис већег броја ученика Средње школе у Тополи. Додатно би се обавило прилагођавање простора за школу са домом ученика. Самим тим би се повећао број ученика и створили услови за повећање броја запослених запошљавањем у студентском дому. За доградњу Средње школе постоји пројекат и прибављена грађевинска дозвола.

Одговорна страна: Општина Топола, Средња Школа и Надлежно државно тело

Процењена вредност: 100.000.000 РСД

Извори финансирања: Интерни и екстерни

Рок за реализацију: средњи, 5 година

5.1.3. Оснивање Центра за таленте и рад са децом и младима са сметњама у развоју

У Тополи не постоји саветовалиште за професионалну оријентацију младих који би функционисао као центар за рад како са талентованом децом, тако и децом са проблемима у развоју. Постоји потреба за таквим центром који би помогао младима у одабиру средњих школа, занимања и факултета. Постоји интересорна комисија при општини, а дугорочни интерес био би центар који се бави професионалном оријентацијом младих. Осим административних процедура за оснивање Центра, ова мера укључује и едукацију наставног кадра, сарадњу са стручним службама, сектором социјалне заштите, Интерресорном комисијом и др.

Одговорна страна: Општина Топола
Процењена вредност: 5.000.000 РСД
Извори финансирања: Интерни и екстерни
Рок за реализацију: Дугорочна мера

5.2. Приоритетни циљ: Унапредити квалитет образовања у складу са потребама привреде

На територији општине Топола функционише једна Средња школа – Краљ Петар I са 471 учеником и 57 наставника. У оквиру школе је могуће похађати следеће образовне профиле: гимназија, производња и прерада хране и машинство и обрада метала. У циљу усклађивања образовања са привредом у општини Топола, идентификована је потреба за увођењем нових наставних профила у Средњој школи као и подизањем нивоа образовања на ниво вишег и високог образовања услед постојања потенцијала у специфичном окружењу културно-историјског наслеђа и привреде.

Индикатор	Почетна вредност	Циљана вредност
Број новоуведених образовних профила	0	2

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ

4.4 До 2030. значајно повећати број младих и одраслих који имају одговарајуће вештине, укључујући техничке и стручне за запошљавање, адекватне послове и предузетништво

МЕРЕ:

5.2.1. Увођење нових образовних профила

За подручје познато по виноградарству и потенцијалима за привреду и запошљавање у области винарства и виноградарства предвиђено је увођење профила: 1) прерађивач прехрамбених производа и/или енолошки техничар и 2) машински смер у складу са потребама привреде и предузетништва. У току пилот пројекта када је уведен смер винар-виноградар, исти није наишао на задовољавајући одазив да би смер опстао, пре свега услед недовољног разумевања користи и значаја овог смера. Због тога се у наредном периоду треба бавити адекватном промоцијом важности овог смера.

Осим винарства и виноградарства као великог потенцијала, у привреди општине Топола заступљене су и друге делатности које подразумевају обраду метала, ливарство и израду машинских делова. С друге стране, на тржишту радне снаге општине Топола нема довољно образованих и оспособљених кадрова који би могли да одговоре потребама послодаваца у овој области. Средња школа „Краљ Петар Први“ планира увођење новог образовног профила - оператер машинске обраде, како би се одговорило потребама тржишта радне снаге. Уколико добије одобрење за формирање одељења овог образовног профила, школа би се укључила у процес осавремењивања машинске производње и прераде.

Осим административних процедура, потребна је адекватна промоција значаја нових смерова.

Одговорна страна: Општина Топола, Средња Школа и Надлежно државно тело
Процењена вредност: 600.000 РСД (за административне процедуре и промоцију)
Извори финансирања: Интерни и екстерни
Рок за реализацију: Средњорочна мера

5.2.2. Стварање услова за увођење високошколског образовања у Тополи

Средња школа у Тополи између осталог припрема ученике и за смерове Филозофског факултета, општи и језички смер, где би придруживање смерова из историје, етнологије и археологије допринело останку младих људи у Тополи, а у циљу повећања запошљивости услед одговарајућих потенцијала општине у развоју делатности у складу са културно-историјским наслеђем и туризмом који се заснива на том наслеђу.

Постојање гимназије, друштвено-језичког и општег смера, представља основу за оснивање истуреног одељења Филозофског факултета у Тополи. Приоритетне активности у наредном планском периоду представљају стварање услова, административних и просторних, преваходно комуникацију са ресорним министарством за покретање и реализацију иницијативе општине Топола.

Одговорна страна: Општина Топола
Процењена вредност: 1.000.000 РСД
Извори финансирања: Интерни
Рок за реализацију: Дугорочна мера

5.3. Приоритетни циљ: Створити квалитетан и јединствен културни производ

Општина Топола има богато културно наслеђе и велики број културних манифестација које је потребно додатно развити и популаризовати, уз унапређење просторних услова и развој нових културних програма. Обогаћивање културних програма допринеће повећању броја посетилаца културних програма, а осим развоја културе и квалитета живота за становнике Тополе, допринеће и обогаћивање туристичке понуде општине као атрактивне туристичке дестинације.

Индикатор	Почетна вредност	Циљана вредност
Повећан број културних програма	20	30
Број реконструисаних објеката	0	3
Број новоизграђених објеката културе	0	1

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

ОДРЖИВИ ГРАДОВИ И ЗАЈЕДНИЦЕ

11.4 Појачати напоре да се заштити и очува светска културна и природна баштина

МЕРЕ:

5.3.1. Реконструкција постојећих и изградња нових објеката културе

Овом мером предвиђа се реконструкција објеката културе: Биоскоп(Културни центар), Библиотека и минимум један Дом културе у сеоској средини. Пројектна документација за реконструкцију Културног центра је комплетирана.

Такође се предвиђа изградња једног новог објекта – Завичајна кућа која би прерасла временом у Завичајни музеј, са изложбеним простором. Упркос постојању богатог културног наслеђа и грађе у општини Топола не постоји изложбени простор за адекватно чување, излагање и промоцију културно-историјског наслеђа. Примарне су припремне активности које представљају обезбеђење просторних, а потом административних услова и процедура за успостављање Завичајне куће.

Одговорна страна: Општина Топола, Културни центар Топола, Библиотека „Радоје Домановић“ Топола и Туристичка организација „Опленац“ Топола

Процењена вредност: 200.000.000 РСД

Извори финансирања: Интерни и екстерни

Рок за реализацију: Дугорочна мера

5.3.2. Израда Стратегије развоја културе општине Топола

За општину Топола која има богато културно-историјско наслеђе потребно је системско планирање развоја културе. До сада општина Топола није имала Стратегију развоја културе. Почетне активности у изради документа јавне политике су доношење скупштинске одлуке о приступању изради Стратегије развоја културе, формирање радне групе за израду стратегије, усаглашавање са Планом развоја општине Топола и мотивисање свих актера у области културе као и грађана за активно учешће у планирању јавне политике у области културе. Један од приоритета стратегије је планирање и израда нових програма културе у складу са савременим трендовима и као интегративни део понуде културног туризма.

Одговорна страна: Општина Топола и Установе културе

Процењена вредност: 500.000 РСД

Извори финансирања: Интерни

Рок за реализацију: Краткорочна мера, 1-2 године

5.4. Приоритетни циљ: Популаризовати спорт у општини Топола

У општини Топола активно је 40 спортских клубова са 1.423 члана. Доминира фудбал, али су заступљени и други спортови: одбојка, рукомет, атлетика, карате, шах, стрељаштво, аикидо, ашихара, теквондо, бокс и риболов. На територији општине има укупно 50 спортско-рекреативних објеката (дворана, игралишта, базена, трим стаза итд). Спортски клубови општине Топола и спортска инфраструктура на сеоском подручју су у незавидној ситуацији. Спорски терени су у лошем стању, углавном без пратећих просторија и неограђени. Спортови који захтевају спортске сале (одбојка, рукомет, мали фудбал итд.) немају задовољавајуће услове за рад. Не постоји сала која одговара овим

потребама, већ клубови који се баве овим спортовима своје активности и тренинге обављају у салама за физичко васпитање основне и средње школе.

Потребно је унапредити услове за бављење спортом и додатно промовисати спорт и здраве стилове живота, како би се повећало учешће становништва у спорту, нарочито младих за најмање 20%.

Индикатор	Почетна вредност	Циљана вредност
Број чланова спортских клубова	1.423	1.710
Број реконструисаних и адаптираних спортских терена	0	25
Број нових спортских терена	0	1
Број новоизграђених спортских сала	0	2
Број новоизграђених дечјих терена и терена за рекреацију	0	5

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

ИНДУСТРИЈА, ИНОВАЦИЈА, ИНФРАСТРУКТУРА

9.1 Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, са фокусом на јефтином и једнаком приступу за све

ОДРЖИВИ ГРАДОВИ И ЗАЈЕДНИЦЕ

11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим

11.3 До 2030. унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама

11.3.2 Удео градова који имају директне структуре за учешће цивилног друштва у урбанизму и управљања која функционишу редовно и на демократски начин

11.7 До 2030. омогућити универзални приступ безбедним, инклузивним и приступачним зеленим и јавним површинама, посебно за жене и децу, старија лица и особе са инвалидитетом

МЕРЕ:

5.4.1. Изградња спортске инфраструктуре

Мера подразумева 3 основне групе активности:

- 1) Реконструкција и адаптација постојећих спортских терена – план је на годишњем нивоу реконструисати у просеку 2 спортска терена са изградњом помоћних терена
- 2) Изградња трибина, свлационица, пратећих просторија и помоћног терена ФК Карађорђе,
- 3) Изградња нових спортских терена, спортских сала, дечјих терена и терена за рекреацију. Идеја је да се кроз пројекат Добра управа, покрену и грађанске иницијативе да један део предложених пројеката обухвати изградњу дечјих игралишта, рекреативних терена и теретана у сеоском и градском подручју, уз активно учешће месних заједница.

Одговорна страна: Општина Топола, Месне Заједнице, Спортски савез општине Топола
Процењана вредност: 170.000.000 РСД

Извори финансирања: Интерни и екстерни
Рок за реализацију: Дугорочна мера

5.4.2. Подршка активном укључивању младих у спорт

Ова мера подразумева организовање низа спортских догађаја и такмичења у циљу мотивисања деце и младих за бављење спортом и неговања здравих стилова живота. У активностима ће учествовати Спортски савез Србије, Спортски Савез општине Топола уз активно укључивање олимпијских спортиста у промоцију. Догађаји се планирају на нивоу школа и на нивоу општине. Планирају се такмичења у 4 основне категорије: фудбал, кошарка, рукомет, одбојка, уз доделу награда у виду спортске опреме. Веома је важно и стручно усавршавање спортских радника за рад са децом. По закону о спорту, обавезне су лиценце за ове раднике и/или стручне обуке при ДИФ-у. У оквиру ових активности вршила би се селекција приоритетних клубова у којима би се спроводиле стручне обуке и додељивале лиценце.

За промоцију спорта међу осталим становништвом, не само децом и младима, се планира оживљавање некадашњих ефектних спортских догађаја као што су сеоске игре и радничке игре у организацији Спортског савеза општине Топола и месних заједница.

Одговорна страна: Општина Топола, Спортски Савез општине Топола, Канцеларија за младе

Процењена вредност: 6.000.000 РСД

Извори финансирања: Интерни и екстерни

Рок за реализацију: Средњорочна мера

5.5. Приоритетни циљ: Унапредити квалитет и доступност услуга социјалне и здравствене заштите

Општина Топола се суочава са неповољним демографским кретањима, пре свега опадањем наталитета и старењем становништва. У домену социјалних услуга, тј. ефикасности њихове реализације главни проблем представља то што Центар за социјални рад у Тополи није самосталан центар већ испостава ЦСР Аранђеловац. У домену здравствене заштите општина Топола има ингеренције над делом активности као што је адаптација простора и опремање амбуланти и Дома здравља медицинском опремом. За унапређење квалитета здравствених услуга општина може такође допринети улагањем у едукацију стручних кадрова за коришћење савремене опреме, стављање у функцију и на тај начин побољшања доступности одређених прегледа.

Дом здравља „Свети Ђорђе“ Топола пружа примарну здравствену заштиту за више од 20.000 становника Општине Топола, као и за становнике насељених места суседних општина, која гравитирају Општини Топола. Из године у годину број оболелих од заразних и незаразних болести се повећава, чешће се откривају у завршној фази болести где је обично исход леталан. Неопходна је едукација становништва у циљу превенције. Социјална политика укључује превасходно решавање проблема маргинализованих група и становања угрожених група из категорије избеглих и расељених лица и Рома.

Индикатор	Почетна вредност	Циљана вредност
Пораст наталитета		Мин. 3% за 10 година
Број нових услуга социјалне заштите		уведене три нове услуге
Број адаптираних амбуланти		најмање 3

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

ДОБРО ЗДРАВЉЕ ЗДРАВЉЕ И БЛАГОСТАЊЕ

3. Обезбедити здрав живот и промовисати благостање за све људе свих генерација

3.7 До 2030. обезбедити универзални приступ услугама које се односе на полну и репродуктивну здравствену заштиту укључујући планирање породице, информисање и образовање, као и интеграцију репродуктивног здравља у националне стратегије и програме

3.8 Постићи универзални обухват здравственом заштитом, укључујући заштиту од финансијског ризика, доступност квалитетних основних здравствених услуга и доступност безбедних, делотворних, квалитетних и јефтиних основних лекова и вакцина за све.

МЕРЕ:

5.5.1. Мере популационе политике

Наталитет у општини Топола опада. Осим тога, млади напуштају општину ради стицања вишег и високог образовања и запошљавања. Неопходно је увести мере које ће младе, и будуће брачне парове задржати у општини, и мотивисати да се одлуче за оснивање породице и за већи број деце. Мера подразумева обезбеђење средстава за вештачку оплодњу, саветовалиште за родитеље и породицу, подстицаје за рађање, боље услове за упис деце у вртиће. Значајан је сет обука и услуга - Едукативна подршка породици на оставривању и унапређивању њене васпитне компетенције, подршка афирмацији система вредности, здравих снага и способности код родитеља.

Одговорна страна: Општина Топола, Дом здравља, Центар за социјални рад

Процењена вредност:

- за подршку рађању и родитељству минимално 300.000 РСД на годишњем нивоу,

- за обуке за подршку родитељству 1.500.000 РСД

Извори финансирања: Интерни и екстерни

Рок за реализацију: Дугорочна мера, континуирано

5.5.2. Мере за унапређење система здравствене и социјалне заштите становника

Кључне активности у оквиру мере за унапређење система здравствене и социјалне заштите су: 1) Израда Стратегије здравства и социјалне заштите за општину Топола и 2) Осамостаљивање Центра за социјални рад у Тополи. Тренутно у Тополи корисници социјалне заштите своја права остварују преко издвојеног одељења Центра за социјални рад „Сава Илић“ из Аранђеловца. Због саме издвојености седишта организације ван територије општине постоје проблеми при остваривању права ове циљне групе. Осамостаљивање Центра за социјални рад Топола допринело би се бржем и ефикаснијем решавању многих социјалних питања, координацији активности између носилаца пројеката из ове области и бољи увид у социјалну проблематику и реализацију мера социјалне заштите. Формирање Центра за социјални рад у Тополи укључује и израду деобног биланса са Центром за социјални рад “Сава Илић” Аранђеловац. Осамостаљивањем долази до непопуњености специјализованих извршилачких радних места свих структура, недостатка простора и опреме. Активности предвиђају обезбеђење адекватног простора допуњавањем постојећег уз обезбеђење приступачности Центру особама са инвалидитетом, набавку недостајуће опреме и попуњавање извршилачких радних места у складу са актом о систематизацији задатака и послова.

Одговорна страна: Општина Топола и Надлежно тело Центра за социјални рад „Сава Илић“ Аранђеловац

Процењена вредност:

- 1.200.000 РСД (за израду стратегије и административне процедуре осамостаљивања ЦСР Топола),
- 1.200.000 РСД за простор
- планирати финансијска средства за новозапослене у складу са Законом о платама

Извори финансирања: Интерни и екстерни

Рок за реализацију: Средњорочна мера, 5-6 година

5.5.3. Унапређење просторних и техничких капацитета установа здравствене и социјалне заштите на територији општине Топола

Мера подразумева побољшање просторних услова, тј. реновирање и адаптацију постојећих простора Центра за социјални рад или изнајмавање адекватнијих простора за рад, као и сеоских амбуланти по одређеним критеријумима приоритета. Унапређење техничких капацитета подразумева набавку опреме и дигитализацију постојеће опреме. Приоритетна набавка за Дом здравља јесте: рентген (минимум 1), три ултразвучна апарата, ЕКГ и лабораторијска опрема.

Сеоске амбуланте Дома здравља „Свети Ђорђе“ нису у најбољем стању јер у одређене објекте није било значајнијих улагања у последњих десетак година. Стога је потребно најпре издвојити објекте којима је реконструкција најпотребнија и ангажовати лице које ће направити потребну пројектно-техничку документацију. Да би се у сеоским амбулантама пружала што адекватнија медицинска помоћ потребно је осим адаптације и реконструкције објеката извршити и опремање амбуланти новом опремом.

Одговорна страна: Општина Топола, Дом Здравља „Свети Ђорђе“ и Надлежно државно тело

Процењена вредност:

- апарати и лабораторијска опрема 1.500.000 РСД,
- адаптација амбуланти 5.000.000 РСД,
- набавка опреме за амбуланте 3.500.000 РСД
- реновирање постојећих простора Центра за социјални рад у Тополи 1.000.000 РСД

Извори финансирања: Интерни и екстерни

Рок за реализацију: Дугорочна мера

5.5.4. Увођење нових услуга социјалне и здравствене заштите и унапређење постојећих

На територији општине Топола, према тренутним подацима, живи око 200 особа са инвалидитетом, а половина од овог броја чине деца и млади са различитим врстама сметњи у развоју. Ови млади људи, ако не похађају специјалну школу су усамљени, изоловани, ускраћено им је право на игру и дружење, а тим и социјализацију и развој преосталих способности и стварање нових могућности за њихов развој.

На подручју општине Топола велики је број старих лица. На сеоском подручју је велики број самачких домаћинстава и хронично оболелих који су без породичног старања. Установе социјалне заштите немају довољне капацитете. На подручју региона нема прихватилишта за хитно збрињавање одраслих и старих лица без породичног старања.

Мера подразумева следеће активности:

- Подршка едукацији и стручном усавршавању радника у здравству и социјалној заштити

- Увођење нових услуга: дневни боравак, СОС телефон и Саветовалиште за брак и породицу
- Проширење постојећих услуга: помоћ у кући за старе, помоћ у кући за децу са сметњама у развоју и њихове породице и лични пратилац детета
- Стварање услова за збрињавање старих и оболелих лица до смештаја у установу
- Решавање питања ромске популације и избеглих и расељених лица на територији општине Топола

Одговорна страна: Општина Топола
 Процењена вредност: 100.000.000 РСД
 Извори финансирања: Интерни и екстерни
 Рок за реализацију: Дугорочна мера

ПРИОРИТЕТ 6: ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ И ПОБОЉШАЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТА И УСЛУГА ЗА ГРАЂАНЕ

6.1. Приоритетни циљ: Повећати учешће становника општине Топола у активностима за унапређење квалитета живота у Тополи

У циљу унапређења транспарентности рада општинске управе, као и квалитета јавних услуга за становнике општине Топола, општина планира увођење процедура за активно учешће грађана у планирању буџета, као и подстицаје за формалне и неформалне групе грађана да учествују у побољшању квалитета живота у општини. У циљу унапређења квалитета јавних услуга за грађане, предвиђа се увођење система јединственог управног места у општинској управи и проширења система електронске управе и база података којима ће се побољшати ефикасност и доступност услуга по мери грађана.

Индикатор	Почетна вредност	Циљана вредност
Пораст броја грађанских иницијатива	10	за минимум 20% на годишњем нивоу
Повећање издвајања из буџета општине Топола за грађанске иницијативе	почетна вредност 1.000.000 РСД	за минимум 200.000 РСД на годишњем нивоу,

Допринос реализацији циљева одрживог развоја:

ОДРЖИВИ ГРАДОВИ И ЗАЈЕДНИЦЕ

11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим
 11.3 До 2030. унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама

11.3.2 Удео градова који имају директне структуре за учешће цивилног друштва у урбанизму и управљању које функционишу редовно и на демократски начин

17. Ојачати средства примене и ревитализовати глобално партнерство за одрживи развој
 17.17 Подржати и промовисати делотворна јавна, јавно-приватна партнерства и партнерства цивилног друштва, изграђена на искуствима и стратегијама проналажења ресурса за партнерства

МЕРЕ:

6.1.1. Директно укључивање грађана у побољшање квалитета живота становника општине Топола

Мера подразумева активности за мотивисање грађана, формалних и неформалних група, у предлагању пројеката од интереса за општину Топола и њене становнике, као и повећање буџета за подршку иницијативама грађана. Поред тога, мера подразумева директно учешће становника у доношење одлука о буџету општине, тако што ће се грађани јавно позивати да учествују у селекцији и оцењивању предложених пројеката.

За активно учешће цивилног друштва, формалних и неформалних група грађана, планира се буџетирање на основу грађанских иницијатива по пројектима, путем реализације пројеката у областима од значаја за квалитет живота становника Тополе: култура, привреда, социјална политика, образовање и остало.

Одговорна страна: Општина Топола

Процењена вредност: Повећати издвајања из буџета на годишњем нивоу минимум 200.000 РСД за грађанске иницијативе

Извори финансирања: Интерни и екстерни

Рок за реализацију: годишње, континуирано

6.1.2. Успостављање централног електронског система на локалном нивоу

Мера укључује активности за успостављање структуре и система које локална самоуправа треба да изгради да задовољи материјалне потребе грађана. Потребно је успоставити ефикасан електронски систем управе преко кога грађани брзо и квалитетно задовољавају своје потребе у прибављању информација и документације. 2020. године општини Топола је одобрен пројекат за успостављање јединственог управног места, од стране Министарства за државну управу и локалну самоуправу у вредности од 5.000.000,00 РСД. Ова мера укључује додатни и континуирани рад на унапређењу система електронске управе и омогућавање брзог и ефикасног информисања и реализације права грађана.

Увођењем система е-управе поједноставиће се и убрзати рад са странкама, поступак око издавања личних докумената свима који имају рачунаре и интернет везу, али и грађанима на шалтеру јединственог управног места где ће бити скраћено време чекања на добијање докумената.

Одговорна страна: Општина Топола

Процењена вредност: 2.000.000 РСД

Извори финансирања: Интерни

Рок за реализацију: средњи, 3-5 година

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ	ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉ	МЕРЕ
1. Рурална економија и привреда	1.1. Унапређење примарне пољопривредне производње	1.1.1. Повећање примарних засада воћа и винове лозе
		1.1.2. Повећане површине за гајење култура у заштићеном простору за минимум 30% у односу на тренутно стање
		1.1.3. Повећање броја грла у сектору сточарства за 30% у односу на тренутно стање
	1.2. Унапређење прерадних и институционалних капацитета у сектору аграра	1.2.1. Повећање складишних капацитета
		1.2.2. Повећање прерађивачких капацитета
		1.2.3. Повећање броја асоцијација и удружења у сектору аграра
	1.3. Унапређење услова за развој и промоцију пословног и инвестиционог амбијента	1.3.1. Унапређење постојећих и развој нових производних и прерађивачких капацитета
		1.3.2. Унапређење инвестиционог амбијента
		1.3.3. Инфраструктурно опремање радних зона
		1.3.4. Стварање функционалне везе привреде и образовних установа – дуално образовање
2. Туризам	2.1. Развити интегрисан и аутентичан туристички производ	2.1.1. Развој туристичке инфраструктуре
		2.1.2. Брендирање
		2.1.3. Развој и промоција интегрисаног туристичког производа
		2.1.4. Формирање градског језгра у старом центру Тополе
3. Инфраструктура	3.1: Унапређење система водоснабдевања	3.1.1: Увођење система за праћење губитака у водоводној мрежи и приоритетна реконструкција дела водоводне мреже у граду
		3.1.2: Повећање капацитета за производњу воде
		3.1.3: Изградња водоводне мреже у сеоским насељима и индустријским зонама
	3.2: Унапређење постојеће, локалне путне инфраструктуре и неопходне пратеће документације	3.2.1: Измена планске документације
		3.2.2: Реконструкција постојеће и изградња нове путне инфраструктуре

	3.3: Модернизација и јачање енергетске и телекомуникационе инфраструктуре	3.3.1: Изградња додатних електроенергетских објеката и реконструкција нисконапонске мреже 3.3.2: Изградња нове дистрибутивне гасоводне мреже притиска до 4 bara 3.3.3: Модернизација телекомуникационе инфраструктуре
4. Животна средина	4.1: Заштита земљишта и воде унапређењем управљања отпадним водама	4.1.1: Модернизација и продужење канализационе мреже на територији целе општине
		4.1.2: Модернизација и повећање капацитета постројења за третман отпадних вода „Каменица“
		4.1.3: Изградња система атмосферске канализације
	4.2: Зелена и чиста Топола	4.2.1: Затварање постојећег, уређеног, санитарног сметлишта „Торови“
		4.2.2: Чишћење дивљих депонија
		4.2.3: Увођење система рециклаже и изградња трансфер станице
		4.2.4: Подизање свести и информисаности грађана о значају и предностима здраве животне средине
		4.2.5: Изградња зелених површина и рекултивација пољопривредног земљишта
5. Друштвене делатности	5.1. Унапредити услове за васпитно-образовни рад на свим нивоима образовања	5.1.1. Проширење просторних капацитета, реконструкција санација и опремање васпитно-образовних установа
		5.1.2. Изградња Дома за ученике доградњом средње школе
		5.1.3. Оснивање Центра за таленте и рад са децом и младима са сметњама у развоју
	5.2. Унапредити квалитет образовања у складу са потребама привреде	5.2.1. Увођење нових образовних профила
		5.2.2. Стварање услова за увођење високошколског образовања у Тополи
	5.3. Створити квалитетан и јединствен културни производ	5.3.1. Реконструкција постојећих и изградња нових објеката културе
		5.3.2. Израда Стратегије развоја културе општине Топола
	5.4. Приоритетни циљ: Популаризовати спорт у општини Топола	5.4.1. Изградња спортске инфраструктуре
		5.4.2. Подршка активном укључивању младих у спорт
	5.5. Унапредити квалитет и доступност услуга социјалне и здравствене заштите	5.5.1. Мере популационе политике
		5.5.2. Мере за унапређење система здравствене и социјалне заштите становника

		5.5.3. Унапређење просторних и техничких капацитета установа здравствене и социјалне заштите на територији општине Топола
		5.5.4. Увођење нових услуга социјалне и здравствене заштите и унапређење постојећих
6. Грађански активизам	6.1. Повећати учешће становника општине Топола у активностима за унапређење квалитета живота у Тополи	6.1.1. Директно укључивање грађана у побољшање квалитета живота становника општине Топола
		6.1.2. Успостављање централног електронског система на локалном нивоу

7. Оквир за спровођење, праћење спровођења, извештавање и вредновање Плана развоја општине Топола

За потребе спровођења Плана развоја, општина ће успоставити одговарајући институционални оквир, који подразумева и праћење спровођења, извештавање и вредновање постигнутих учинака.

Институционални оквир за спровођење и праћење спровођења имаће два нивоа структуре:

- Координационо тело, на челу са координатором и
- Носиоце мера, како је дефинисано Планом развоја

Координационо/управљачко тело управља процесом спровођења, прати напредак на основу достављених извештаја, одлучује о предлозима за решавање установљених проблема у спровођењу Плана, по предлогу доноси корективне мере у случају да је остваривање мера или циљева угрожено, или предлаже евентуалне ревизије Плана и установљавање нових циљева и мера.

Састав Координационог тела чиниће доносиоци одлука унутар Општине (високи функционери општине и руководиоци носилаца мера) који ће обезбедити управљачку подршку за спровођење Плана и ефикасно решавати проблеме, а посебно оне које се односе на сарадњу различитих институција/јединица/носилаца мера и активности. У том смислу улогу Координационог тела имаће Општинско веће у проширеном саставу. Појединици у оквиру Координационог тела добиће задужења и одговорности за имплементацију и праћење појединачних праваца развоја и тако давати подршку локалној администрацији која ће конкретно бити одговорна за спровођење на нивоу циљева и мера. Они ће посебно имати важну улогу у подршци појединим носиоцима мера када је у питању процес буџетирања а поготово аплицирању за екстерне изворе финансирања од чијег прибављања спровођење многих од њаважнијих мера зависи.

Одељење за локални економски развој ће, као Координатор, бити задужено да одржава константну комуникацију са јединицама/организацијама које су носиоци мера и активности, да од њих прибавља извештаје и информације о спровођењу мера и активности, дискутује о оствареним резултатима и идентификованим проблемима, израђује препоруке за решавање установљених проблема у спровођењу мера, проверава да ли су средњорочни планови институција усаглашени са мерама и циљевима у Плану развоја, извештава Координационо тело о напретку, припрема материјале и обавља административно-техничке послове за Координационо тело.

Носиоце мера и активности чине организациони делови управе и други актери под чију надлежност потпадају активности у вези са мерама дефинисаним у Плану развоја, службе општине, јавно комунална предузећа, установе и/или организације чији је оснивач општина. Носиоци мера и активности имају одговорност да у своје планове рада (и финансијске планове) уврсте утврђене мере и активности за чије спровођење су одговорни, да их спроводе, извештавају Координационо о резултатима спровођења тих мера и активности, утврде евентуалне проблеме у спровођењу мера и предложе опције за решавање тих проблема.

7.1. Спровођење плана развоја општине Топола

План развоја реализоваће се кроз процес планирања, израде, доношења и спровођења докумената јавних политика, осталих планских докумената, и то: средњорочних планова и финансијских планова локалне самоуправе и прописа који се доносе у складу са законом и статутом јединице локалне самоуправе.

Првенствено План развоја општине Топола биће операционализован кроз израду и доношење средњорочног плана општине. Приликом израде средњорочних планова, општина ће се руководити правилима прописаним Законом о планском систему и Уредбом о методологији за израду средњорочних планова и обрасцима садржаним у овој уредби.

7.2. Праћење спровођења Плана развоја општине Топола

Праћењем спровођења Плана развоја биће утврђено:

- Да ли се мере и приоритетни циљеви остварују по плану и ефикасно;
- Који ризици се јављају или очекују у остварењу учинака Плана развоја;
- Које одлуке треба донети у случају одступања од планираног, као и
- Да ли су планирани и остварени учинци и даље релевантни за остваривање визије.

Праћење (мониторинг) реализације мера дефинисаних Планом развоја је систем прикупљање и обраде података у вези са реализацијом мера. Сврха прикупљања и обраде података је упоређивање постигнутих резултата у оквиру сваке од мера, у односу на планиране.

Праћење ће се вршити континуирано, а за то ће се користити дефинисани обрасци и базе података које је потребно ажурирати у складу са доступним подацима званичне статистике (секундарни подаци). Поред секундарних података из званичне статистике, прикупљаће се и примарни подаци, а одговорност за наведену активност имају руководиоци одељења, у складу са надлежностима за конкретне податке. Посебно ће се водити рачуна о јасном дефинисању улога и одговорности у делу прикупљања података, где ће овај посао бити дефинисан као системска активност, а не као једнократни задатак.

7.3. Вредновање постигнутих учинака Плана развоја општине Топола

Вредновање учиника Плана развоја спроводиће се периодично, на начин да се прикупљени подаци и информације добијени током спровођења плана, анализирају и упоређују. Вредновање се спроводи ради:

1. Оцене релевантности, ефикасности, ефективности и одрживости мера садржаних у плану развоја,
2. Утврђивања степена промене који је настао спровођењем мера из Плана и степена достизања приоритетних циљева, а све у циљу преиспитивања и унапређења Плана развоја, односно утврђивања потребе за његовом ревизијом и бољим планирањем. Ова врста анализе представља заправо накнадну (ex-post) анализу ефеката Плана развоја.

Податке и информације за потребе вредновања достављаће органи и организације одговорни за спровођење мера из Плана развоја, одељењу Локалног економског развоја, као Координатору спровођења, праћења и вредновања учинака Плана развоја. Такође, користиће се у анализама и други подаци и информације, прибављени из осталих извора, који могу бити од користи за бољу процену учинака Плана.

7.4. Извештавање о спровођењу и постигнутим учинцима Плана развоја општине Топола

У складу са Законом о планском систему, Општина има обавезу израде следећих извештаја у вези са Планом развоја:

- Извештај о спровођењу средњорочног плана који је истовремено и извештај о спровођењу Плана развоја ЈЛС – на годишњем нивоу. Овај извештај представља реални приказ спровођења плана развоја у претходној календарској години.
- Извештај о постигнутим учинцима Плана развоја – на трогодишњем нивоу. Овај извештај представља са друге стране реални приказ учинака плана, који су постигнути током спровођења предвиђених мера у трогодишњем периоду који је протекло.

За прикупљање информација о реализацији плана на годишњем нивоу и припрему нацрта годишњег извештаја о спровођењу плана биће задужено Одељење Локалног економског развоја. Нацрт годишњег извештаја о спровођењу упућује се упућује Општинском већу на усвајање.

Истеком сваке треће календарске године од доношења, Општинско веће биће одговорно да утврди предлог извештаја о учинцима спровођења Плана развоја општине Топола, који затим подноси на усвајање Скупштини општине, најкасније у року од шест месеци од истека тог рока.

Извештаји о спровођењу Плана развоја и извештаји о учинцима Плана биће објављивани на званичном интернет сајту Општине, најкасније 15 дана од дана усвајања.

Од момента, када, у складу са Законом буде успостављен Јединствени информациони систем за планирање, праћење спровођења, координацију јавних политика и извештавање (ЈИС), општина Топола ће бити у обавези да наведене извештаје уноси у овај систем.

7.5. Ревизија плана развоја

Уколико се након усвајања извештаја о учинцима утврди потреба за ревизијом плана, истој ће се приступити у складу са процедурама које прописује Закон о планском систему. Према Закону, Општинско веће иницира ревизију постојећег Плана развоја, уз детаљно образложење разлога за ревизију. Одлуку којом се покреће ревизија постојећег Плана, доноси Скупштина општине, а ток поступка за ревизију реализује се по процедури која је прописана и за усвајање Плана развоја општине Топола.